

**"Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Кирельск
авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Советы карары**

2017 елның 19 июне

№ 47

"Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кирельск авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү кагыйдэләренә яңа редакциясендә раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль законның 14 статьясы нигезендә, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кирельский авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Кирельск авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы " муниципаль берәмлеге территориясендә чисталыкка һәм тулаем төзекләндерү объектларын тотуга бердәм таләпләр кую максатларында карар:

1. «Кама Тамагы муниципаль районы Кирельск авыл жирлеге «муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү кагыйдэләре» яңа редакциясендә беркетелә торган эйберләргә расларга.
2. «Кама Тамагы муниципаль районы Кирельск авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 30.09.2011 ел, № 31, 14.09.2012 ел, № 45, 30.05.2014 ел, № 97, 03.10.2016 ел, № 35 карарын үз көчен югалткан дип санарга.
- 3.Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында, Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга
4. Бу карар аны чыгарганнан бирле үз көченә керә
(басмалар) адреслар буенча урнашкан мәгълүмат стендларында:
 - Кирельское авылы, Гагарин ур., 1 йорт (административ бина);
 - Кирельское авылы, Гагарин ур., 14 ("Раифа" кибете)
 - Кирельское авылы, Түбән ур., 6 йорт (китапханә);
 - Ишем авылы, Үзәк ур., 10 йорт (авыл клубы),
 - мордва Каратай авылы, Үзәк ур., 7 йорт (КФҮ бинасы)һәм урнаштыру өчен рәсми сайтында Кама Тамагы муниципаль районы бүлегендә» муниципаль берәмлекләр".
5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Кама Тамагы муниципаль районы
Кирельский авыл җирлеге башлыгы,
Кама Тамагы муниципаль районы
Кирельский авыл җирлеге Советы Рәисе

В.А.Лазарева

Татарстан Республикасы Кама
Тамагы муниципаль районының
Кирельский авыл жирлеген
муниципаль берәмлеген Советының
19.06.2017 ел, № 47 карары белән
расланды

"Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кирельск авыл
жирлеген» муниципаль берәмлеген территориясендә төзекләндерү кагыйдэлэр

I. Гомуми нигезлэмэлэр

- 1.«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Кирельск авыл
жирлеген» муниципаль берәмлеген территориясендә төзекләндерү кагыйдэлэр
(алга таба-кагыйдэлэр) "Россия Федерациясендә жирле үзидарэне оештыруның
гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, № 131 - ФЗ Федераль законның,
эйлэнэ-тирэ мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген, Россия
Федерациясенен, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары
нигезендә эшлэнде һәм муниципаль норматив хокукый актлар.
- 2.Бу кагыйдэлэр барлык физик һәм юридик затларга, оештыру-хокукый
формаларына карамастан, үтәү өчен мәжбүри.
- 3.Әлеген кагыйдэлэр жирлекнен бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләплэр куя:
 - 1)биналарны (торак йортларны да кертеп), алар урнашкан корылмаларны һәм жир
участокларын тоту буенча, тиешле Биналарның һәм корылмаларның
фасадларының һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә;
 - 2) төзекләндерү һәм аларны башкару вакытлары исемлегенә;
 - 3)якын-тирэ территориялэрне төзекләндерүдә биналар (биналар) һәм корылмалар
милекчелэрнен катнашу тәртибен билгеләүгә;
 - 4)жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру буенча (урамнарны яктырту,
территорияне яшелләндерү, урамнарның исемнэрне һәм йортларның номерлары
булган күрсәткечлэр куя, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап
тоту).
- 4.Территориялэрне төзекләндерү элементларын проектлаштыру һәм урнаштыру
шәһэр төзелешен һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдэлэр, дәүләт
стандартлары, жирлекнен генераль планы, жирдән файдалану һәм төзелеш
кагыйдэлэрне, билгелэнгән тәртиптә расланган проект документлары нигезендә
башкарыла.
- 5.Әлеген кагыйдэлэр жирлек территориясендә көнкүреш һәм сәнэгать
калдыкларын жыю, чыгару, ташу, утильләштерү һәм эшкертү буенча
мөнәсәбәтлэрне жайга салмый.

Төп төшенчэлэр

6. Өлеге кагыйдэлэрне тормышка ашыру максатларында түбэндөгө төшенчөлөр кулланыла:

жирле эһамияттэге автомобиль юлы - транспорт чаралары хэрэкетэ өчен билгелэнгэн һәм автомобиль юлына бүлөп бирелгэн полоса чикләрендэге һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл катламы, юл өслеге һәм мондый элементлар) һәм аның технологик өлөшө булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, жиһазлау элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объектлары автомобиль юллары;

фасадның архитектур үзенчәлекләре-бинаның фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын, әйләнә-тирә шәһәр төзелешө мохитен чагылдыручы үзенчәлекләре (стиль һәм композицион бөтөнлек, ритм, үлчәмлек һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләрнең балансын);

телефонсыз конструкцияләр-тышкы мәгълүмат чараларын ясау ысулы, анда структура аерым хэрэфләрден, билгеләрден, билгеләрден, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзөкләндерү-территорияне карап тоту буенча чаралар комплексы, шулай ук территорияләрне төзөкләндерү элементларын проектлаштыру һәм урнаштыру, гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, территориянең санитар һәм эстетик торышын саклауга һәм яхшыртуга юнәлдерелгән;

вертикаль яшелләндерү-балконнар, лоджия, галереялар, терәк диварлар һ. б. кертеп, биналарның һәм корылмаларның алгы өслекләрен куллану, аларда стационар һәм мобиль Яшел урыннар урнаштыру өчен;

витрина-фасадның бер өлөшөн биләгән каты пыяла рәвешендәге пыяла (тәрәзә, пыяла);

төзелешнең тышкы архитектур йөзө-жирлекнең тышкы образын формалаштыручы биналар һәм территорияләр фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелешө үзенчәлекләре;

тышкы яктырту ысулы-информацион структураны яктырту ысулы, анда мәгълүмат кыры аңа юнәтелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) юл-магистраль урамнардан торақ йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм жәяүлеләр өчен эшләнгән автомобиль юлы;

төзөкләндерүне торгызу - юлның бөтөн киңлегенә, хужалык йөрү юлына, тротуарга сыйфатлы асфальт катламын торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәрен чәчү һәм бозылган яшел үсентеләр утырту өчен газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзөкләндерүнең башка элементларын торгызу;

газон - махсус сайланган үлән орлыклары чәчү белән ясалган үлән каплавы, утырту, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөстәкыйль элемент, шулай ук табигый үлән үсемлегә;

жирлек территориясе-муниципаль берәмлек чикләре чикләрендәге территория ; мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - электрон медиа һәм такта ярдәмдә мәгълүматны житкерү ысулы;

йорт хужасы-ишегалды биналары булган шәхси торак йорт һәм бу йорт урнашкан жир участогы;

ишегалды корылмалары-жир участогында урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (Күгәрчен базы, Күгәрчен, сарайлар һ. б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урамның, мәйданның, проспектның атамасы), номер билгесе (йорт һәм корпус номерының күрсәткече), подъезд номерының һәм фатирларның күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигонометрик билге, яңгыр гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре күрсәткече, магистраль һәм кое камералары күрсәткечләре суүткәргеч челтәре, жирлек канализациясе күрсәткече, жир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече;

бина-капиталь төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасы (төзелешкә бер рәхсәт нигезендә төзелгән), ул булырга, реконструкцияләнергә һәм автоном рәвештә эксплуатацияләнергә мөмкин;

Яшел урыннар-табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре (парклар, урманнар, аеруча саклана торган табигый территорияләр, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чәчәк түтәлләре, шулай ук аерым агачлар һәм куаклар);
landir участогы-Жир өслегенең бер өлеше, аны аерым билгеләнгән әйбер итеп билгеләргә мөмкинлек бирә;

жир эшләре-жирлек территориясен камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып, яисә юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплау җайланмасы (жәю) белән бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләре-инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылылык, торбаүткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемент линияләре һәм жирлек территориясендә урнаштырыла торган башка инженерлык корылмалары;

аларга карата тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының төрләре һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә карата таләпләр Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнде. Жирлекнең тарихи территорияләренең гомуми чикләре Башкарма комитетның муниципаль хокукый актлары белән раслана;

түбәле яшелләндерү-биналарның түбәләрен һәм корылмаларын аларда архитектура -андшафт объектлары (газоннар, чәчәкләр, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану.;

яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) - жир өсте (яңгыр кабул итүчеләре, подшипниклары һәм торбалар), сугару һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән технологик бәйләнешле инженер корылмалары комплексы;

ялтырап торган яктылык-яктылык агымының характеристикаларын үзгәртүне күздә тоткан светодинамик эффект (төсе, яктылыгы, чиратлылыгы һ. б.);

ачык яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында магистральләренә, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, ишегалларын һәм жирлекнең жәяүле юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы; төзелгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу-тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының тибына һәм төренә, рәхсәт ителмәгән һәм урнаштыруга

рөхсәт ителмәгән, шул исәптән әлеге кагыйдәләр белән билгеләнгән мондый конструкцияләргә урнаштыру урынына куелган таләпләргә, жирлек төзелешенә тышкы архитектур йөзөн саклап калу кирәклеген исәпкә алып, таләпләргә үтәмәү; рөхсәтсез чүплек-50 кв. метрдан артык мәйданда һәм 30 куб. метрдан артык мәйданда юридик яки физик затлар эшчәнлегә барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, зур габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау;

стационар булмаган сәүдә объекты-сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул күчмә корылмалардан тыш, жир участогы белән ныклап бәйлә булмаган вакытлы корылма яки вакытлыча конструкция;

яшелләнделерү - төзекләнделерү һәм территориянең растшафт оешмасы элементы, ул үсемлек компонентларыннан актив файдалану белән муниципаль берәмлек мохитен формалаштыруны тәмин итә, шулай ук төрле инженерлык эзәрлегә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ. б.) буенча эшләр башкаруга һәм яшелләнделерелгән территорияләргә төзекләнделерүгә бәйлә комплекслы процесс: турыдан-туры агачлар, шул исәптән зур үлчәмнәр, куаклар утырту, үләннәр булдыру газоннар, чәчәк түтәлләре, альпинарийлар һәм рокарийлар, махсус бакчалар кору һ. б.;

гомуми файдаланудагы территорияләргә - скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы территорияләр-предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләргә яшелләнделерелгән территорияләргә;

махсус билгеләнештәгә яшелләнделерелгән территорияләргә - санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләнделерү, үсентеләр питомниклары;

аерым саклана торган табигый территорияләргә - жир, су өслегә һәм алар өстендәгә һава кичлегә участоклары, анда аерым табигый саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләнделерү әһәмиятенә ия булган табигый комплекслар һәм объектлар урнашкан, алар жирле үзидарә органнары карарлары тулысынча яисә өлешчә хужалык кулландан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән;

жәмәгать транспортын көтү тукталышы - жәмәгать транспорты тукталышы, пассажирлар утырту һәм төшү зонасы һәм жәмәгать транспорты пассажирларының көтү зонасы булган махсус жиһазландырылган мәйданчык; пыяла фасад-фасадның бөтен яссылыгын яки аның зур өлешен биләгән каты пыяла белән эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы-информацион структураны яктырту ысулы, анда яктылык чыганагының аны тарату өчен киртәләргә юк;

жирлек панорамасы - жирлекнең ачык мәйданынан кабул ителә торган (яр буге, мәйдан, су объектлары акваториясә, күренеш һәм күзәтү мәйданчыклары), жирлекнең характеристикаларын һәм силуэтын ачып бирә торган территория фрагменты;

бинаның фасадларының (фасадларның төсләр карары) колористик карар паспорты - килешенгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган, жирлек территориясендә урнашкан аерым бинаның фасадының бердәм архитектура һәм төс карарын билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр куя торган документ;

авыл жирлеге урамнарының перспективасы-композиция, стиль һәм сәнгать характеристикалары булган урамнарның алгы фронтын һәм силуэтын формалаштыручы жирлек мохитенең визуаль кабул итүе;

жәяүлеләр зоналары - халык йөри торган һәм мәдәни-көнкүреш максатларында, транзит максатларында хәрәкәт итә торган һәм билгеле бер үзенчәлекләргә ия булган жир участкалары: тизйөрешле урамнан һәм жир өстеннән жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләренең югары концентрациясе һ.б., жәяүлеләр агымының югары тыгызлыгы. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт мәйданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт яны территориясе-күпфатирлы йорт урнашкан, яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән жир участогында урнашкан объектлар булган жир кишәрлеге;

якын - тирә территория-бина, корылма, койма, төзелеш мәйданчыгы, сәүдә объектлары, реклама, бирелгән жир участогы чикләренә, шулай ук милектә булган башка объектларга, билгеләнгән тәртиптә төзекләндерү эшләрен карап тотарга, жыештырырга һәм башкарырга тиеш;

продуктив хайваннар һәм кошлар-хайваннар һәм кошлар, алар сөт, йон, йомырка һәм башкалар кебек продуктлар алу өчен кабат-кабат кулланыла;

тышкы мәгълүмат чарасын (паспорт) урнаштыру проекты-Башкарма комитет карары белән расланган, төзекләндерү элементларының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урнашу урынын, аерым алганда тышкы мәгълүмат чараларын, аны ачыклау өчен кирәкле башка белешмәләргә үз эченә алган билгеләнгән форма документы;

территорияне санитар чистарту - билгеле бер территориядән жыю, каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү;

lightиңел тартма-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда структура бердәм күләмдә яки эчке яктырткыч белән берничә күләмле элемент;

авыл хужалыгы хайваннары-терлекчелек һәм башка авыл хужалыгы продукциясе житештерү өчен кулланыла торган хайваннар, терлекләр, кыйммәтле мехлы жәнлекләр, куяннар, умартачылар һәм башкалар.;

махсулаштырылган оешмалар - жирлек территориясендә төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукий рәвешләрдәге юридик затлар;

территорияләргә карап тоту-биналарының, корылмаларының фасадларын, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш мәйданчыкларын, яшел үсентеләргә, жир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, жир кишәрлегендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлау һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле эһәмияттәге юлларны карап тоту-юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәмин итүче эшләр комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (билге) - территорияне төзеклэндерү элементы, оешманың урнашу урынында һәм (яки) турыдан-туры товар сату урынында, биналарны мәгълүмати яктан рәсмиләштерү максатларында, хезмәтләр күрсәтү максатларында, "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны, ә нәкъ менә оешманың фирма исеме (атамасы), аның урнашкан урыны (адресы) турында мәгълүмат (адресы)) һәм аның эш режимы, шулай ук мәгълүмат бар, ул мәжбүри закон үз көченә урнаштырырга яки үз көченә урнаштырыла гадәти эшлекле әйләнеше һәм преследует максатлары белән бәйле реклама. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәләре бер үк; суперграфика-фасадларның архитектура-сәнгать бизәлеше, аның визуаль карашын көчәйтүче алымнарның берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика); тактиль каплау-өслек катламының текстурасын сизелерлек үзгәртү белән каплау; авыл жирлегә әһәмиятендәге территорияләр - жирлекнең аерым статусына һәм (яисә) югары мәдәни-рекреацион һәм социаль кыйммәтенә ия булган өлешләре, аларга карата жирлекнең тышкы архитектур йөзен саклап калу максатларында әлеге Кагыйдәләр белән тышкы мәгълүмат урнаштыруның төрләре һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә карата таләпләр билгеләнә; территорияләрне жыештыру-житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарда жыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар; урамнар һәм гомумйорт юллары - жирлек мохите эстетикасына югары таләпләр куела торган гомуми файдаланудагы территорияләр; вәкаләтле орган-үз компетенциясе чикләрендә жирлек территориясен төзеклэндерүне оештыруны, координацияләүне һәм контрольдә тотуны гамәлгә ашыручы башкарма комитет; фасад-бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды); фон конструкцияләре-тышкы мәгълүмат чараларын ясау ысулы, анда хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан; фриз-горизонталь полоса формасында фасад яки визорның декоратив рамка элементы; фронтон-бинаның фасадының соңгы өлеше, түбә дәрәжәсеннән югарырак, соңгы кат тәрәзәләренең өске билгесеннән яки чыгыш элементларынан фасадның өске билгесенә кадәр үлчәнгән; территорияне төзеклэндерү элементлары - декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, үсемлек компонентлары, төрле жиһазлар һәм бизәкләр, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган объектлар, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары, төзеклэндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла.

II. Төзеклэндерү, территорияләрне карап тотуны һәм жыештыруны оештыруга карата гомуми таләпләр

7. Төзеклэндерү, карап тоту һәм жыештыру өчен жирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торақ йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, юллар, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектларны карап тотуны һәм жыештыруны оештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә башкара.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, милек хокукы, башка төрдәге яисә мәжбүри хокуклы жир кишәрлеге территориясен (алга таба - жир кишәрлекләренә ия булучылар) һәм янәшәсендәге территорияне, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлегә Кагыйдәләрдә каралган биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яисә махсус оешмаларны жәлеп итү юлы белән үзләренә караган жир участогын карап тотуны һәм жыештыруны гамәлгә ашырырга тиешләр хисап үз чаралары.

Әгәр дә бина, корылма милек хокукында яки башка төр яисә мәжбүри хокукларда берничә затныкы булса, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Килешү булмаганда, фасадны тоту милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектына бүтән хокукка пропорциональ рәвештә башкарыла.

10. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә төр эшләрне үткөрү конкурсында жиңгән махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

10.1. Жирлек территориясендә уза торган тимер юллар, читләштерү полосасы чикләрендә, юл аша чыгу һәм жәяүлеләр кичү юллары корылмалардан файдаланучы оешмалар көче белән тотыла.

10.2. Күпфатирлы йортларның һәм якын - тирә территорияләрнең йорт яны территорияләрен карап тоту һәм чистарту күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торақ милекчеләре ширкәте йә торақ кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар - күпфатирлы йорт белән турыдан-туры идарә иткәндә башкарыла бу йорттагы биналарның милекчеләре (алга таба-идарәче оешмалар).

12. Шәхси торақ йортларның һәм якын-тирә территорияләрнең милекчеләренең катнашу тәртибе нигезендә, якын-тирә территорияләрне төзеклэндерүдә мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

13. Яшеллэндерү һәм төзеклэндерү элементларын карап тоту һәм карау гамәлгә ашырыла:

1) бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә-жир кишәрлегенең милекчеләре яки башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр чикләрендә-муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә эшләрне башкаруга конкурста жиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма;

- 3) чиклэнгэн файдалану чиклэрэндэ (предприятие, оешма, учреждение) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - бу объектларның хужалары;
- 4) йорт яны территорияләре чиклэрэндэ-күпфатирлы йортларда торак урыннарның милекчеләре яки идарәче оешмалар;
- 5) Жир коммуникацияләренә сак зоналарында, шул исәптән электр челтәрләрендә, яктырту челтәрләрендә, радиолинийларда-күрсәтелгән коммуникацияләренә хужалары;
- 6) жир асты коммуникацияләренә сак зоналарында (урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары.

14. Урамнардан һәм юллардан жир өсте суларын чыгару өчен билгелэнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын чистарту һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Ижтимагый бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы өчен аларның хужалары, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәткән махсус оешмалар җаваплы.

16. Төзекләндерү эшләрен башкаруның вакытлылыгы заказчы тарафыннан, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәмин итеп, билгеләнә.

17. Жирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән жир кишәрлеге чикләре (жир кишәрлеге билгелэнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта асылда урнашкан жир кишәрлеге чикләре буенча) һәм бина һәм корылма милекчеләренә, биналарның тирә-як территорияләренә төзекләндерүдә катнашу тәртибе буенча әлеге кагыйдәләренә VIII бүлегә нигезендә билгеләнә.

18. Вәкаләтле орган жирлек территорияләрен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрен карап тоту һәм җыештыру эшләрен билгелэнгән вәкаләтләр чикләрэндә башкаруны контрольдә тоту.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен фасадлар һәм коймалар, юллар, индивидуаль торак йортлар, яңгыр канализациясе челтәрләре, күзәтү һәм яңгыр сулары коелары, элементә техник чаралары, тышкы яктырту объектлары, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, төзелеш эшләре урыннары, күмү урыннары, озак вакытлы тукталышлар тоту таләпләре автотранспорт чараларын кыска вакытлы саклау. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участокларын тоту буенча гомуми таләпләр

19. Үзләре урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен милекчеләре яки башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсус оешмаларны җәлеп итү юлы белән үз акчалары исәбеннән гамәлгә ашыралар.

20. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участокларын карап тоту биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир участокларын төзекләндерүне үз эченә ала:

- 1) биналарның, корылмаларның фасадларын тоту;
- 2) жир кишәрлеген чистарту һәм санитар-гигиена белән чистарту;
- 3) гражданның, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегенә нәтижәсендә барлыкка килә торган житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм чыгару;
- 4) жир участогында урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.
- 5) төзелеш материалларын һәм терлекләргә жылыту, ашату материалларын вакытлыча туплау (урнаштыру) өчен жирлек башкарма комитеты рәхсәтне (рәхсәт бирү өчен нигезләр, тәртип) бирә

21. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәкләргә һәм инженер элементларына зыян китерергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик хәлдә сакланырга тиеш. Бинаның фасадына зыян гомуми фасад мәйданының 1% тан артмаска тиеш.

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

22. Эчтәлек фасадлар биналар, корылмалар үз эченә ала:

22.1. конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларны, балкон һәм Лоджа коймаларын, кәрнизләргә, подъездларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләргә һәм башка конструктив элементларны ремонтлау һәм ремонтлау, аларны буяу;

22.2. дренажларның, суүткәргечләрнең һәм сливаларның төзек хәлдә булуы һәм тотылуын тәмин итү;

22.3. буыннарны, ярыкларны һәм чокырларны мөһерләү, ябыштыру һәм тегү;

22.4. керү төркемнәрен, отмокларны, подвал подвалларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

22.5. фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эш шартларына карап, вакытында чистарту һәм юу;

22.6. тәрәзәләргә һәм тәрәзәләргә, билгеләргә һәм күрсәткечләргә вакытында юу;

22.7. язмалардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистартылды.

23. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның, корылмаларның башка хокуклы ияләргә һәм тиешле бурычлары йөкләнгән бүтән затлар:

23.1. кирәк булганда, ләкин елына ким дигәндә бер тапкыр, фасадларны чистарту һәм юу,

23.2. кирәк булганда, эмма елына ким дигәндә ике тапкыр, язда (жылыту системалары ябылганнан соң) һәм көздә (жылыту сезоны башланганчы), химик чаралар белән тәрәзә, балкон һәм лоджий ишекләрен, подъездлардагы керү ишекләрен чистартырга һәм юарга;

23.3. фасадның торышын исәпкә алып, 5-6 ел дәвамында агымдагы ремонт, шул исәптән фасад төсө, фасадның торышын исәпкә алып, үткәргә;

- 23.4.фасадның аерым элементларына (нигез, подъезд, баскыч, баскыч, приямка, керү ишекләре, капка, цоколь тәрәзэләре, балкон һәм лоджий, су агып төшү, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар)ярдәмче ремонт ясагыз;
- 23.5.чыгыш ясаучы конструкцияләр жимерелү куркынычы булган очракта сакчылык-кисәтү чараларын (киртэләрне, челтәрләрне урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен сүтү һ. б.) башкарырга;
- 23.6.тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (билге) мондый билге кулланылмаган очракта сүтегез (арендатор (субарендатор) һәм башка очраklar).
- 24.Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:
- 24.1.биналарның һәм корылмаларның фасадлары диварларының өслегенә зыян китерү (пычрату): тамгалау, масштаблау, ярыklar, Аерылган штукатурка, тышлау, кирпич кладкасына зыян китерү, тимер-бетон корылмаларның саклагыч катламы отряды һ. б.;
- 24.2.панельара буыннарның мөһерләнүен бозу;
- 24.3.штукатурка, штукатурка, подвал өлешенең төсле катламы, фасадлар, биналар яки корылмалар, шул исәптән тәрәзә, Керү эремчекләре дизайнының эшләмәве;
- 24.4.балкон, лоджий, эркер, тамбур, кәрниз, козырек һ. б. фасадларның чыгыш элементларына зыян китерү (пычрату).;
- 24.5.балкон, лоджий, парапет һ. б. коймаларны жимерү (булмау, пычрату).;
- 24.6. вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждение такталарыннан, режимлы табличкалардан тыш;
- 24.7. аларны алга таба афишаларны, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзэләрдә (шул исәптән тәрәзә тишегенә эчке ягында), пыяла ишекләрдә (шул исәптән ишекнең пыяла өслегендә) бина, корылмаларда асып кую һәм ябыштыру;
- 24.8.күпфатирлы йорттагы биналарның, корылмаларның милекчеләренең, корылмаларның, биналарның милекчеләренең ризалыгы булмаган фасадларына граффити төшерү.
25. Кертү:
- 25.1.подъездларга кергәндә мәгълүмат стендларын урнаштыру;
- 25.2.проект карары нигезендә биналарның түбәсендә эфир телевидениесен кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру.

Өй билгеләре

- 26.Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазландырылырга тиеш.
- 27.Аншлаklar һәм номерлар чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлаklarның һәм номерларның чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны тоту өчен җаваплы кешеләр җаваплы.

Керү төркемнәре (төеннәр)

- 28.Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту жиһазлары, өслекләренә бәйләү элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм хәрәкәте

чиклэнгэн халык төркемнәрен күчерү өчен жайланмалар һәм жайланмалар (пандуслар, тимер юллар һ. б.) белән жиһазландырырга кирәк.

Пандус горизонталь трюкларсыз өслекнең тупас текстурасы белән тайгак булмаган материалдан эшләнәргә тиеш. Койма конструкцияләре булмаган очракта 75 мм биэлектәге койма һәм тоткыч каралган. Чик пандусының кыры 1:12 кабул ителә.

Пандусны яисә аның озынлыгы 9 метрдан артыграк булганда, һәр 9 метрдан кимрәк булмаган күләмдә 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь майданчыкларны күздә тотарга киңеш ителә. төшү тәмамлангач, горизонталь майданчыкларда дренаж жайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында горизонталь юл участкалары тирә-юндәге өслекләрдән текстурасы һәм төсө белән аерылып торырга тиеш.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча дивардан 40 мм ераклыкта торган 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисемтә биэлектә тоткычлар карала. баскычларның киңлегенә 2,5 м һәм аннан да күбрәк булганда, бүлү тоткычлары карала. Тоткычларның озынлыгы һәр ягында пандус яки баскыч озынлыгынан ким дигәндә 0,3 м. тоткыч дизайннары кулның металл белән кагылуын булдырмаска тиеш.

29. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадларын яңарту, үзгәртү рәхсәт ителми:

29.1. подвалга һәм цоколь катына керү юлларын урнаштыру, идән дәрәжәсе гомуми файдаланудагы территориядә чыга торган фасадларда жир дәрәжәсеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан биналарда;

29.2. жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулай торган төп элементлар (баганалар, стоеклар һ. б.) төзелешә;

29.3. ике һәм аннан күбрәк керем урнаштыру (булганнарын исәпкә алып) проект документларын эшләмичә, бинаның бөтен фасадының комплекслы карарын исәпкә алып;

29.4. урам-юл челтәре тротуарларының минималь норматив киңлегенә белән тротуар зонасында жиңел конструкцияләрдән керү төркем элементлары (баскычлар, пандуслар, подъезд, яшелләндрерү) яндагы тротуарга 0,5 метрдан артык урнаштыру;

29.5. күпфатирлы йортта бина милекчеләренә ризалыгын алмыйча күпфатирлы йортка керү төркемен урнаштыру;

29.6. торак милекчәсе рәхсәтен алмыйча керү төркемен урнаштыру өчен балкон куллану;

29.7. күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен үз белдекләре белән урнаштыру, вәкаләтле орган белән килешмичә генә.

Түбә

30. Биналарның, корылмаларның түбәсе, су үткәрү системасы элементлары, төтен һәм вентиляция системаларының башлыклары төзек хәлдә тотылырга һәм һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

31. Кыш көне милекчеләр һәм биналарның башка хокуклы ияләре, шулай ук идарәче оешмалар тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә түбәләрне кардан, боз сөңгеләреннән һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Жәяүлеләр зоналарына караган якларда түбәләрне кардан чистарту участкаларны коймалау һәм барлык кирәкле чаралар күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбә нурларыннан кар, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләрендә чыгарылырга тиеш. Түбәдән жәяүлеләр юлына ташландык, жәмәгать транспортын көтү тукталышы, машиналар йөрү өлеше кар һәм боз тиз арада чистартылырга тиеш.
32. Кар һәм боз сөңгеләрен түгү, боз сөңгеләрен чабу, түбәгә ремонт һәм башка эшләр башкару вакытында агачлар һәм куаклар, электр белән тәмин итү һава линияләрен, яктырту һәм элементә линияләрен, юл билгеләрен, юл светофорларын, юл сакчыларын һәм житәкче жайланмаларны, жәмәгать транспортын көтү павильоннарын, биналарның декоратив бизәкләрен һәм инженер элементларын саклауны тәмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Бу элементлар бозылган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән кеше хисабына торгызылырга тиеш.
33. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә суны турыдан-туры жәяүлеләргә һәм жәяүлеләр зоналарына эләкми торган суүткәргеч булырга тиеш. Чокырлар, функцияләр, дренажлар өзәлмәс булырга тиеш һәм жыелган су күләмен үткәрү өчен эшләнгән. Жәяүле зоналары булган биналар ягына чыккан сулыклар жәяүлеләр өчен юллардан читкә чыгарылырга тиеш.
34. Рәхсәт ителми:
- 34.1. түбәдә түбә (көрәк, скрепка, лома), төзелеш материаллары, ремонт калдыклары, кулланылмый торган механизмнар һәм башка предметларны эксплуатацияләү өчен билгеләнгән биналар, корылмалар туплау;
- 34.2. боз, кар һәм чүп-чар биналарын түбәдән суүткәргеч торбалар функциясенә агызу.

Жир кишәрлекләрен тоту

35. ТР Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгында дәүләт хезмәткәрләрен аттестацияләү буенча комиссия утырышы булды:
- 35.1. көн саен чүп-чар, яфрак, кар һәм боздан (боз)чистарту;
- 35.2. юлларның, күперләреннән, урамнарның, тротуарларның, юлларның, жәяүлеләр территорияләреннән бозлавыкка каршы материалларын эшкәртү;
- 35.3. кар бөртеге һәм сөртү;
- 35.4. кар һәм боз (кар-боз берәмлекләре);
- 35.5. контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләрен, кече архитектура формаларын һәм башкаларны урнаштыру һәм техник яктан төзекләндерү;
- 35.6. чүп-чарны кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын чистарту, юу һәм дезинфекцияләү;
- 35.7. яңгыр һәм эретелгән су агызу;
- 35.8. каты көнкүреш, зур һәм башка калдыкларны жыю һәм чыгару;
- 35.9. тузан жыюны һәм һаваны дымландыруны киметү өчен территорияне сугару;
- 35.10. яшел мәйданнарны саклау һәм алар турында кайгырту;

35.11. коммуналь билгеләнештәге объектлар, инженерлык коммуникацияләре (корылмалар), юллар, тимер юллар, күперләр, жәяүлеләр өчен кичүләр төзөгәннән соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археология һәм башка жир эшләре үткәрү;

35.12. смотр һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә жир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларын карап тоту;

35.13. жир кишәрлекләрен киртәләренә тоту, шул исәптән жиңмерелгән (сүтелгән, сүтелә торган) биналарны, рөхсәтсез урыннарда калдыклар ташлау мөмкинлеген булдырмый торган корылмаларны урнаштыру һәм тоту, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән үз вакытында чистартуны тәмин итү.

Юлларны карап тоту

36. Юлларны тоту муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча бу төр эшләренә үткәрү конкурсында жиңгән махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

37. Юлларны карап тоту үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

2) тротуарлардан (жәяүлеләр зоналарынан, юллардан) пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (боз) һәм юлларның машиналар йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларынан жыештыру;

3) гоادل өслеген юу һәм сугару;

4) газоннарны һәм яшел майданнарны карау;

5) тышкы яктырту баганаларын һәм жәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрен ремонтлау;

6) кечкенә архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

7) кабул итү коеларын, тау чокырларын һәм ясалма юл корылмалары составына кергән ачык подшипникларны урнаштыру, ремонтлау һәм ремонтлау;

8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу.

38. Юл өслекләрен саклау максатында рөхсәт ителми:

38.1. йөк белән йөк ташу;

38.2. рельс, бүрәнәләр, тимер балкышлар, торбалар, кирпич, башка авыр әйберләр урамнарында йөкләү-бушату эшләре вакытында ташлау һәм аларны складлау;

38.3. трассада каты өслекле, машиналар йөри торган жирлек урамнары буйлап аралык;

38.4. жәяүлеләр юлларында, тротуарларда зур йөк ташучы транспорт хәрәкәте һәм тукталышы;

38.5. машина юлында һәм тротуарларда төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын ташлау һәм (яки) склад.

39. Аерым юлларны төзекләндерү элементларына таләпләр:

39.1. металл жәяүлеләр коймаларын һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу кышкы сезон тәмамлангач, төзекләндерү айлыгын уздыру чорында ел саен

башкарыла. Буяу алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юбылырга һәм асфальтланырга тиеш;

39.2.барлык юл тамгасы расланган паспортлар (схемалар) нигезендә юл тамгаларын төшерү өчен эш заказчысы тарафыннан билгеләнгән вакыт һәм тәртиптә башкарылырга тиеш;

39.3.юлларны билгеләү кирәкле төс һәм яктылык техник характеристикаларын, сцепление коэффициентын, бөтен эксплуатация чорында мәйдан буенча саклауны тәмин итәргә тиеш;

39.4.юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күрү шартларына һәм монтажда мөмкинлегенә карап сайлана;

39.5.юл билгеләре төзек хәлдә булырга, үз вакытында чистартырга һәм юбынырга тиеш.

Вакытлыча урнаштырылган юл билгеләре сәбәпләр чишелгәннән соң бер көн эчендә чыгарыла, аларны урнаштыру кирәк;

39.6.визуаль-коммуникацион Система элементлары: Транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, жирлекнең планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә билгеләнә;

Индивидуаль торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

40.Индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылары(алга таба - торак йортлар хужалары), законда яки шартнамәдә башкача каралмаган булса, бурычлы:

40.1.торак йортларның, коймаларның (коймаларның) фасадларының, шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышын тәмин итәргә, аларны ремонтлау һәм буяуны вакытында житештерергә;

40.2.торак йортта номер билгесе булу һәм аны төзек хәлдә тоту;

40.3.йорт хужалыгын тәртиптә тоту һәм якын-тирә территориянең тиешле санитар торышын тәмин итү, биналарның (урыннарның) һәм корылмаларның якын-тирә территорияләргә төзекләндерүдә катнашуы тәртибе нигезендә;

40.4.өй чикләрендәге яшел үсентеләргә тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләрнең саклау зонасында агачлар утыртуга, кабель һәм һава электр үткәргеч линияләрен һәм башка инженер челтәрләрен булдырмау;

40.5. су агымы өчен чокырларны һәм торбаларны чистарт, язгы чорда эрегән су үтүне тәмин итү;

40.6.якын-тирә территориядән чистартылган карны шул рәвешле тупларга, транспорт, инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларына үтеп керү, жәяүлеләр узу һәм яшел үсентеләр саклансын өчен кирәк;

40.7.үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир участогы чикләрендә санитар нормалар нигезендә жирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф урнаштырырга, аларны даими чистартырга һәм дезинфекцияләргә;

40.8.каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга туплау;

40.9.билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны вакытында жыюны һәм чыгаруны тәмин итәргә.

41. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

- 41.1. фехтовкалау чит илләрдә йорт;
 - 41.2.яфракларны, йорт хужалыкларында һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;
 - 41.3.күмер, тара, утын, зур күләмле калдыклар, төзелеш материаллары, йорт территориясе артында;
 - 41.4.йорт хужасы территориясе артында транспорт чараларын юыгыз;
 - 41.5.ишегалды корылмалары төзөргә, йорт территориясе артында чокырлар куярга;
 - 41.6.әлеге территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яисә комачаулый торган коймалар урнаштырырга;
 - 41.7.территорияне төзекләндерү элементларын жимерү һәм бозу, сулыкларны тыгу;
 - 41.8.йорт хужасы территориясе артында комплектланган (хаталы) машинаны саклагыз;
 - 41.9.тирә юньне теләсә нинди калдыклар белән пычрату;
 - 41.10. чүп-чарны тутыру жайланмаларын, сыек пычракларны агызу, житештерү һәм куллану калдыкларын машина юлларына чыгару.
- 41 (1).Жир кишәрлеге хужасы хужалык корылмаларын төзөгән очракта, якындагы территориядә төзелеш материалларын вакытлыча складлау (6 айга кадәр) рөхсәт ителә. Шул ук вакытта автотранспорт үтү дә тәэмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясе, күзәтү һәм яңгыр коелары, су үткәргеч Корылмалар челтәрләрен карап тоту

42.Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итә торган төзек хәлдә тотылырга тиеш.

42.Кабул итү, тупик, күзәтү һәм башка коеларны һәм камераларны тоту, чистарту һәм дөрес техник хәлдә тоту аларның хужаларын хәзерге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп тәэмин итә.

43.Жирлектә яңгыр канализациясенә магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү махсулаштырылган оешмалар белән жирлек бюджетында әлеге максатларга каралган чаралар чикләрендә төзелгән килешүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Яңгыр канализациясенә ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм имтихан скважиналары юлларны саклаучы махсус оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә булырга тиеш.

44.Яңгыр канализациясе коллекторларын саклау максатыннан, коллектор күчәрәннән һәр якка 2 метрлы саклау зонасы урнаштырыла.

45.Яңгыр канализациясе коллекторларының сак зонасы чикләрендә тиешле документлар рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, бүтән органнар белән гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда язмача килештерелми:

45.1.казу эшләрен башкару;

45.2.яңгыр канализациясе челтәренә зыян китерү, су кабул итү люкаларын яру яки юк итү;

45.3.төзелеш алып бару, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштыру;

45.4.сәнәгать, көнкүреш калдыклары, чүп-чар һәм башка материалларны ташлагыз.

46. Урамнар, биналар, корылмалар су үткәргеч, канализация, яңгыр сулары жайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмалар төзек булмау сәбәпле су агып төшүдән бозлар барлыкка килми, шулай ук газоннарда, тротуарларда, урамнарда һәм ишегалды территорияләренә су агызу, су агызу яки агызу рөхсәт ителми.

47.Жирлек территориясендә кое һәм парга әйләнүче майданчыклар урнаштыру рөхсәт ителми.

48.Яңгыр кабул итү скважиналары гел чистартылган хәлдә булырга тиеш. Тыгылу, рәшәткәләренә һәм коеларны сафка бастыру рөхсәт ителми. Яңгыр канализациясенә күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ким дигәндә ике тапкыр башкарыла. Күзәтү һәм яңгыр коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычраткыч матдәләренә барлык төрләре тиз арада чыгарыла.

49.Күзәтү кое люкларын парлаштыру бер дәрәжәгә үтәлергә тиеш, машина йөртү өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар.

Күзәтү коеларының машиналар йөрү өлешенә, тротуарларда, жәяүлеләр һәм велосипед юлларына, яшел зоналарда, 2 сантиметрдан да артыграк булмаган, яңгыр кабул итү коеларына парлаштыру дәрәжәсе 3 сантиметрдан да артмаска тиеш.

50.Капка яки треллис жиңгерелгән яки юк булган коммуникация коелары ачыкланганнан соң шунда ук эксплуатация челтәре оешмасы белән коймаланырга, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнергә һәм билгеләнгән вакытта алыштырылырга тиеш.

51.Инженерлык челтәрләрендәге планлы эшләрдә канализация сулары яқындагы канализация челтәре коеларына, суүткәргеч су һәм жылылык челтәрләреннән - яңгыр канализациясенә агызыла (ул булган очракта). Юлга су агызу тыела. Агып чыгу нәтижеләрен бетерү көчләр һәм зыян күргән инженер челтәрләре хужалары акчалары аша башкарыла.

52.Яңгыр канализациясе челтәрләренә (шул исәптән люкларны, рәшәткәләренә вакытында ябу) техник торышы өчен жаваплылык эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

Техник элемент чараларының эчтәлегә

53.Биналарны инженерлык-техник яктан тәмин итү өчен билгеләнгән элемент, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәр линияләрен урнаштыру Жир асты юлы белән башкарыла (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә).

54.Тышкы коммуникацияләренә биналарда башка ысул белән (һава, жир өсте) үткәрү, эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән, аларны жир астына урнаштыра алмаган очракта гына рөхсәт ителә.

55. Асылмалы элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдаланырга ярамый:

55.1. автомобиль юлларын урнаштыру элементлары: юл киртәләре, светофор, юл билгеләре урнаштыру өчен эшләнгән элементлар һәм корылмалар;

55.2. фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар элементлары (мичләр, вентиляция, телевидение һәм радио кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

56. Рөхсәт ителми:

56.1. элемтә кабельләрен бер бинадан икенчесенә һава юлы белән салганда юлларны кичү;

56.2. кабель запасларын дистрибьютор шкафыннан читтә урнаштырыгыз;

57. Милекчеләр (хужалар) элемтәнең техник чараларын (кабельләрен беркетү элементларын, кабельләрен бүлү һәм кушылу шкафларын һәм башкаларны), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник жайланмаларны тиешле хәлдә тотарга тиеш (шартлауларга һәм/яки изоляция тышчасына юл куймыйча, буяуларның булмавы, коррозия һәм/яки механик зыян булмау, чыбыкларның үткәрелүе һәм/яки аларны яктырту баганаларына әйләндерү һәм электр линияләре).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

58. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кашыклар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, электр чыганаclarы (шул исәптән жыю, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

59. Урамнар, юллар, жәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территорияләре, шулай ук ижтимагый һәм торак биналарның аншлаglары һәм номер билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, жирлек мәгълүматы һәм витрина элементлары тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

60. Милек формасына карамастан, биналар һәм корылмаларның милекчеләре биналарны һәм корылмаларны архитектур-сәнгатьчә яктыртуның проектларга ярашлы булуы һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

61. Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләми торган яктырткычлар саны 3% тан артмаса тиеш, башка жирлек территорияләрендә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5%, Жир асты жәяүлеләр кичү урыннарында - 10% көндөзгә һәм кичкә һәм төнгә режимда (кабызылган 10 яктырткычка берәү кертелмәгән) рөхсәт ителә.

62. Терекөмешле сафтан чыккан газ-разрядлы лампалар шушы максатлар өчен махсус бүлеп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Күрсәтелгән лампаларның төрләрен жирлек чүплекләренә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамый.

63. Металл терәкләр, кронштейннар һәм башка ачык яктырту жайланмалары элементлары чиста булырга тиеш, ролл, коррозия чыганаclarы юк һәм милекчеләр (хужалар, кулланучылар) кирәк булганда, ләкин ким дигәндә өч елга бер тапкыр буялырга тиеш һәм төзек хәлдә тотылырга тиеш.

64.Муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча бу төр эшләрне үткәргүгә конкурста жиңгән вәкаләтле орган яки махсулаштырылган оешма урам һәм йорт яны утларын карап тотуны һәм ремонтлауны гамәлгә ашыра.

Торак йортларның файдалануга тапшырыла торган бүлү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны утларын карап тотуны һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

65.Тышкы яктырту баганалары, жәмәгать (тимер юл) транспортының элемтә челтәре баганалары, саклагыч, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юл элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек һәм чиста булырга тиеш.

66.Тышкы яктырту баганаларын, жәмәгать (тимер юл) транспортының элемтә челтәре баганаларын алыштырганда, әлеге конструкцияләрне челтәр хужалары өч тәүлек эчендә сүтеп алып чыгарырга тиеш.

Жимерелгән ут баганаларын, калган территорияләрдә, мондый ихтыяж ачыкланганнан соң, бер тәүлек дәвамында, юллардагы терәк хужасы чыгара.

67.Жәмәгать (тимер юл) транспортының элемтә челтәре баганаларында һәм баганаларында урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнерлек тышкы кыяфәте өчен әлеге баганаларның милекчесе (хужасы) жавап бирә.

68.Тыштан яктырту жайланмаларын, чыбык өзелү, терәкләргә зыян килү, изоляторларны эксплуатацияләү рөхсәт ителми.

Электр чыбыкларының өзелүе яки терәкнең зарарлануы белән бәйлә ачык яктырту жайланмаларының эшендәге бозулар ачыкланганнан соң тиз арада бетерелергә тиеш.

69.Чыбыкларны һәм кабельләрне тышкы яктырту челтәрләренә һәм жайланмаларына тоташтыру рөхсәт ителми.

70.Тышкы яктырту объектлары милекчеләре (хужалары) яисә тышкы яктырту чаралары белән жиһазландырылган объектлар, шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар бурычлы:

70.1.урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәк һәм яктырткычларның сыйфатын, яктырту жайланмаларын тиешенчә күзәтеп тору, бозылганда яки зыян күргәндә вакытында ремонт ясау;

70.2.билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуның кабызылуын һәм сүндерелүен күзәтегез;

70.3.урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен һәм рәсмиләштерү;

70.4.тышкы яктырту утларын вакытында алыштырырга.

71.Тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортының мачт һәм ут баганалары тирәсендәге территорияләрне жыештыру һәм элемтә челтәре өчен жаваплылык тротуарларны жыештыру өчен жаваплы затларга йөкләнә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләре янындагы территорияләрне, автомат режимда эшләүче башка инженерлык корылмаларын жыештыру өчен жаваплылык әлеге объектлар урнашкан территория хужаларына йөкләнә.

Кечкенә архитектура формаларының эчтәлегә

72.Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизэлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшеллэндерү жайланмалары, су жайланмалары, муниципаль жиһазлар, коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә.

73. Кече архитектура формаларын тоту жир кишәрлекләренә хокук бирүчеләр тарафыннан бирелгән жир участкалары чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә-вәкаләтле орган белән муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә төр эшләрне үткәргә конкурс откан оешма белән шартнамә нигезендә тәэмин ителә.

74. Кечкенә архитектура формалары хужалары бурычлы:

74.1. кече архитектура формаларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

74.2. язын кече архитектура формаларын планлы тикшерергә, аларны иске буяудан, даттан, юдырудан, буяудан, шулай ук ватылган элементларны алыштырырга;

74.3.кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга кардан һәм боздан якын килүләрне чистартырга;

74.4.комлыкларны шома койма өслеге белән жиһазлагыз, сандугачларда комны елына ким дигәндә бер тапкыр алыштырыгыз;

74.5.балалар, спорт, хужалык мәйданчыклары һәм ял мәйданчыкларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтеп тору;

74.6.фонтаннар эшлэгән чорда су өслеген көн саен чүп-чардан чистартып торырга тиеш.

75. Рөхсәт ителми:

75.1.кече архитектура формаларын максатчан файдаланмау (балалар уен мәйданчыкларында олыларның ял итүе, спорт мәйданчыкларында кер юу һ. б.);

75.2.кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне асып кую һәм ябыштыру;

75.3.бозу һәм зыян кече архитектура формалары һәм аларның структур элементлары;

75.4.фонтаннарда коену.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

76.Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

77.Жир кишәрлеген арендау шартнамәсе срогы чыкканнан соң, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергә, ә жир кишәрлеге - бушатылырга һәм башлангыч хәлгә китерелергә тиеш.

78.Стационар булмаган объектларның милекчесе булган юридик һәм физик затлар бурычлы:

78.1. аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт тышкы кыяфәтне һәм проект документлары белән билгеләнгән төс карарын саклап башкарылырга тиеш;

78.2. якын-тирә территориядә яшел үсентеләрнең, газоннарның, бордюор ташының, кече архитектура формаларының сакланышын күзәтеп тору (алар

булганда), әлеге территорияне әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләр нигезендә карап тоту;

78.3. стационар булмаган объектлар янында чүп савытлары кую, чүп савытларын кирәк булганда көн дәвамында, әмма тәүлегенә кимендә бер тапкыр чистартырга, елга кимендә бер тапкыр чүп савытларын таптарга кирәк.

79. Рәхсәт ителми:

79.1. стационар булмаган объектларга проектлар белән каралмаган өстәлмәләр, козыреклар, түбәләр һәм башка конструкцияләр төзүгә;

79.2. стационар булмаган объектларга сәүдә - суыту жиһазлары кую;

79.3. стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны, товарларны, детальләренә, башка көнкүреш һәм житештерү характерындагы предметларны туплау, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларында куллану;

79.4. жиһазлар, калдыклар белән стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзекләренә каплагыз.

Төзелеш эшләрен житештерү урыннарын карап тоту

80. Төзелеш майданчыкларын һәм алар янәшәсендәге территорияләренә карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләренә тәмамлаганнан соң өзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Тәмамланмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

81. Башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләренә житештерү чорында кирәк:

81.1. төзелеш майданчыгы территориясенә бөтен периметры буенча башкарма комитетның хокукый актлары таләпләренә туры китереп типлаштырылган койма урнаштырырга;

81.2. гомуми тотрыклылыкны, ныклыкны, ышанычлылыкны, төзелеш майданын койма куркынычсызлыгын тәмин итү;

81.3. төзелеш майданын коймалауның тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтеп тору, пычрактан, кардан, боз, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында арындыру;

81.4. төзелеш майданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектының төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

81.5. төзелеш майданы периметры буенча ачык яктырту;

81.6. өзекләндерелгән төзелеш майданчыгына керү юлларын, майданчык эчендәге юлларны һәм транспорт чараларының тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын жиһазландырырга, урамнарның йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгармаска мөмкин;

81.7. төзелеш майданында каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерларның булуын тәмин итү;

81.8. төзелеш майданынан каты көнкүреш, зур габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәмин итүгә;

81.9. төзелеш майданчыгы территориясеннән жыелган һәм калдыклары булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарга чыгаруны тәмин итәргә;

81.10. эшләрне житештергәндә төзелеш майданының якин-тирә территориясен, аңа керү юлларын һәм пычрак, чүп-чар, кар, боз тротуарларын, ел вакытын (кыш, жәй) исәпкә алып, көн саен жыештыруны тәмин итәргә;

81.11. эшләр башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләренә, тышкы яктырту челтәрләренә, яшел үсентеләренә һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәмин итәргә.

82. Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләренә вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш майданчыклары чикләрендә төзелешне оештыру проекты нигезендә урнаштырыла.

83. Рөхсәт ителми:

84.1. гражданның шәхси һәм ижтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйлә коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм тынлыкны бозу белән бәйлә башка эшләренә торак зонасы янында оештыру һәм үткөрү, 23.00-7.00;

84.2. Башкарма комитет рөхсәтеннән (боерыгыннан) башка юлларны һәм тротуарларны таркату яки ябу;

84.3. чүп-чарны яндырыгыз һәм төзелеш житештерү калдыкларын утильләштерегез.

Күмү урыннарын тоту

85. Этик, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә күмелгән урыннарны карап тоту федераль законнар һәм күмү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән.

86. Күмү урыннарын санитар карап торуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча бу төр эшләренә башкаруга конкурс откан махсуслаштырылган оешма башкара.

87. Күмү урыннарын тоту таләпләре:

88.1. зиратлардагы жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Жәмәгать бәдрәфләре территорияләрендәге урналар чистартылырга тиеш;

89.2. калдыклар өчен контейнерлар һәм зират майданындагы чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар жыелган саен, ким дигәндә 3 көнгә бер тапкыр чыгарылырга тиеш;

89.3. аварияле хәлдә дә агач үсентеләре булу рөхсәт ителми. Ашыгыч агач үсентеләре табылганнан соң бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

89.4. шәхесләре билгеләнмәгән үлгәннәрнең каберләре яки каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән жиһазланырга тиеш.

90. Кышкы чорда Күмү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

91.1. зиратларның үзәк юллары, машина юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаган тигез кар өсте булырга рөхсәт ителә;

92.2. централзәк юллар, машина юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юллар һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен эшкәртү кар яуганнан соң ук башланырга тиеш;

93.3. беренче чиратта кар чыгаруны, бозны катыруны һәм Үзәк һәм подъезд юлларынан кар-боз формаларын бетерүне башкарырга кирәк;

93.4. бозлавыкка каршы Материалларны күмү урыннарының жәяүлеләр зоналарында куллану, юллардан чистартыла торган тозлы кар һәм бозны каберлەرгә, газоннарға, куакларға складлау рөхсәт ителми.

94. Жәйге чорда Күмү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

94.1. күмелгән урыннарда үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

94.2. яшел үсентеләрне санитар кисү, чүп үләннәрен бетерү буенча чаралар ел саен башкарылырга тиеш.

95. Кабер ташлау урынын, кабер ташлау корылмасын (крестлар, һәйкәлләр, плителәр, склеплар һ.б.) карап тоту, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарийда урынны карау ире(ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки санитария таләпләрен мәжбүри үтәүче бүтән зат тарафыннан башкарыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын карап тоту

96. Автотранспорт чараларын (алга таба - тукталыш) һәм аның янәшәсендәге территорияләрне озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә тукталыш урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлеген (алга таба - хужа) хокукы бирүче тарафыннан гамәлгә ашырыла.

97. Хужалары бурычлы:

98.1. тукталыш территорияләренә бөтен периметры буенча койма кую, ул механик йогынтыга һәм тышкы мохит тәэсиренә чыдам булырга тиеш;

98.2. тукталыш коймаларының тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтеп тору, пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән вакытында арындыру;

98.3. тукталышлар янындагы территорияләрдә һәм тукталышлар янындагы территорияләрдә материаллар туплауга, комплектланган транспортны саклауга, төрле конструкцияләргә юл куймаска;

98.5. тукталыш территорияләрен тышкы яктырту белән жиһазландырырга, яктылыкның тигез бүленүен тәмин итәргә, гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә;

98.6. тукталышлар территорияләрендә автомобильләренә юарга һәм ягулык-майлау материаллары ага торган автомобильләренә куюга юл куймаска;

98.7. санитар һәм янғынга каршы кагыйдэләр үтэлгән машина кую урыннары территорияләрен карап тотарга.

98.8. тирә-як территорияләрен санитар эшкәртү һәм чистарту, калдыкларны жыю өчен контейнерлар (чүп савытлары) кую, көнкүреш каты калдыкларын, кар даими чыгаруны тәэмин итү;

98.9. инвалидларның тукталышлар территориясенә тоткарлыксыз керүен тәэмин итәргә. Инвалидлар "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 24.11.1995 № 181-ФЗ Федераль законның 15 статьясы нигезендә махсус автотранспорт чараларын кую урыннарыннан бушлай файдалана.

Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

99. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү мөһим вакыйгалар белән бәйле дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, чаралар үткөрү чорында башкарыла.

Бәйрәм бизәлешендә дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирляндлар, панно, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада алар куелган, шулай ук бәйрәм иллюминациясе урнаштырылган.

Бәйрәм бизәлеше элементларын эзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшерергә, зыян китерергә һәм аларның күрүчәнлеген киметергә ярамый.

IV. Жирлек территорияләрен жыештыру тәртибе, шул исәптән төзекләндерү эшләре исемлегенә һәм аларны үтәү вакыты

Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тоту буенча гомуми таләпләр

100. Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тоту гамәлгә ашырыла:

1) жәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән вакытлар һава шартларына карап Башкарма комитет тарафыннан төзәтелә ала.

101. Жирлек территориясен жыештыру үткөрү юлы белән башкарыла:

1) жирлек территориясен карап тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;

2) Башкарма комитетның хокукый актлары нигезендә бердәнбер массакүләм чаралар (өмәләр).

102. Жирлек территориясен жәйге чорда жыештыру жирлек территориясен юу, су сибү, чистарту һәм башка эшләр башкару юлы белән жирлек территориясенен пычрануын һәм тузанлылыгын киметү максатыннан башкарыла һәм үз эченә ала:

103.1. ясалма өслекле территорияләрен чистарту (коры һавада су сиптерү), урам-юл челтәре объектларын тузаннан һәм пычрактан юу һәм янгыр канализациясе белән жиһазландырылган башка ясалма өслекле территорияләр. Юл өслекләрен, майданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма өслекле территорияләрен юу каплауның бөтен киңлегенә житештерелә;

103.2. буран дренажын чистарту;

103.3. барлык территориядән чүп жыю;

103.4.ел саен 1 июньгә кадәр кече архитектура формалары, бакча һәм урам жиһазлары, чүп савытлары, спорт һәм балалар майданчыклары, коймалар, бордюрлар буяу;

103.5.гомуми файдаланудагы территорияләрдә (үлән биеклеге 15 сантиметрдан артык булганда) периодик чабу, чиклэнгән файдалану һәм махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, бер тәүлек эчендә чабылган үләнне жыеп алу;

103.6.яфрак төшү чорында-чүплэнгән яфракларны жыю һәм тәүлегенә бер тапкыр чыгару;

103.7.чүп-чарны юганнан соң чүп-чардан чистарту.

104. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне чистарту үз эченә ала:

104.1.юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан, боз һәм чүп-чардан чистарту;

104.2.тайгаклык яки бозлавык булганда - жәяүлеләр зоналарына ком сибу, баскычлар, юл өслекләрен бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

104.3.язгы чорда-карны йомшарту һәм кар суларын агызуны оештыру.

105.Жирлек территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләрненә технологиясе һәм режимнары һава торышына карамастан, Транспорт чараларының һәм жәяүлеләрненә тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

106. Кышкы чорда жәяүлеләр тротуарларын, жир өсте кичүләрен, баскычларны жыюның үзенчәлекләре:

106.1.көчле кар вакытында жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

106.2.бозлавык булганда, бозлавыкка каршы материаллар беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар белән эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгаклык ачыкланганнан соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш;

106.3.калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган буш карны газонга яки бу максатлар өчен алдан билгелэнгән урыннарда жыярга, яшел үсентеләр сакланып калса һәм Кар сулары агызылса рөхсәт ителә.

107. Жирлек территориясендә рөхсәт ителми:

107.1. урамнарда, майданнарда, Яшел майданлы участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә сорыларга;

107.2. гомуми файдалану территорияләрендә күмү урыннарыннан тыш, гамәлдәге законнар нигезендә билгелэнгән мемориаль күмү корылмаларын (истәлекле Корылмалар, коймалар) билгеләргә;

107.3. бу максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль жәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юу, чистарту һәм техник хезмәт күрсәтү;

107.4. биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм башка төзекләндерү элементларын сындырырга һәм бозарга, шулай ук аларны мөстәкыйль рәвештә үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

107.5. жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стеналарда, баганаларда, коймаларда һәм әлеге максатларда каралмаган башка объектларда язулар,

рәсемнәр куярга, информацион-басма продукцияне ябыштырырга һәм асарга, граффити куярга;

107.6. складировать һәм сакларга движимое милек читтә чикләрен һәм (яки) фехтовкалау, бирелгән жир участкалары;

107.7. тараны, сәнэгать товарларын һәм башка сәүдә әйберләрен тротуарларда, газоннарда, юлларда урнаштыру һәм складлау;

107.8. билгесез урыннарда кар складлары;

107.9. тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы һәм тротуарларны үз ирекләре белән ябу.

108. Рөхсәтсез урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне жыештыру һәм чистарту, ә кирәк булса жир участогын рекультивацияләү бурычын куярга тиешләр.

20 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыклар урнаштырган зат ачыкланмаган очракта, калдыкларны юк итү һәм санкцияләнмәгән чүплек территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне жыештыруга жаваплы оешмалар тарафыннан башкарыла (яисә әлеге төр хезмәт күрсәтү Шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсус оешма тарафыннан).

109.Билгеләнгән тәртиптә тапшырылмаган һәм муниципаль милектә булган жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

110. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) жыештыру машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгәть транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кар һәм боздан даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

111.Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юу, су сибү, тузанны бетерү, сөртү һәм башкаларны үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чарны, кар һәм бозны, пычракны жыештыруны, юлларга тозлы ком сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тотта.

112 юл буенда урнашкан чүп савытларын чистарту көнгә ким дигәндә бер тапкыр, тукталыш мәйданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

113.Жәмәгәть транспортын көтү павильоннары тузанлы, буялган һәм юылган, санкцияләнмәгән Мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

114. Аерым элементлар буенча юлларны жәйге чистартуға карата таләпләр:

114.1.машина өлеше төрле пычранудан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлектә юылырга тиеш. Аксаль, көйләү линияләре белән билгеләнгән резерв полосалар ком һәм кечкенә чүп-чардан гел чистартылырга тиеш;

114.2 ике метрлы подшипник зоналарында грунт-Комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсус машиналарның эш цикллари арасында барлыкка килергә мөмкин булган ком кисәкчәләре һәм төрле вак чүп-чар белән кечкенә пычрану рөхсәт ителә;

114.3.юл кырлары зур калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

115.Кышкы юлларны чистарту таләпләре:

115.1. кышкы чорда юлларны чистарту үз эченэ ала:

кар һәм машина юлларын чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, кар сөртү, валларга күчү һәм кар чыгару;

116. Рөхсәт ителми:

116.1. тротуарларга, юллар һәм юллар йөрү өлешенэ кар, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш майданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан чистартыла торган боз, 8.00 сәгатътән соң, шулай ук йөрү өлешен жыештыручы зат белән килешү булмаган очракта чыгарырга яки күчерергә;

116.2. техник тоз һәм сыек кальций хлорид кальцийны тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм Яшел майданлы территорияләрдә бозлавыкка каршы реагент итеп кулланырга;

116.3. билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда карны чыгару һәм туплау;

116.4. кар валларын формалаштыру:

1) бер дәрәжәдә юллар һәм урамнар киселешендә һәм күренү өчпочмагы зонасында тимер юл кичүләре янында;

2) жәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 м якынарак;

3) транспорт фехтовкалау яки югары чик белән жиһазландырылган юл участкаларында;

4) тротуарларда;

5) якын-тирә территорияләргә керү;

116.5. автотранспортның юлларга көпчәкләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

116.6. юлларның пычрануына юл куймый торган башка материал белән капланмаган агачларны, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрне (шул исәптән цемент-ком эремәсен, известь, бетон катнашмаларын) юлга түгү мөмкинлеген булдырмыйча, чаралар күрмичә ташу юлга газон полосасы.

Чистарту, санитар тоту һәм төзекләндерү
ял итү һәм күп кеше булу урыннары

117. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары:

1) майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр бие, жирлек урманнарында оештырылган ял итү урыннары, пляжлар;

2) актив ял итү урыннары һәм тамаша чаралары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ. б.;

3) сәүдә объектлары территорияләре (вакляп сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вакляп сату чөлтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм ижтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

118. Майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрне жыештыру:

118.1. кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял зоналарында юлларны жыештырганда химик реагентлар булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарда, яшел үсентеләр сакланып калган һәм Кар сулары агылган урыннарда вакытлыча складларга рөхсәт ителә.

119. Чистарту һәм ваклап сату базарларын санитар тоту:

119.1. ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба-базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән жиһазландырылырга, яңгыр һәм Кар сулары агызу өчен каты өслекләргә ия булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш;

119.2. базар территориясен һәм аның янәшәсендәге территорияне төп жыештыру ябылганнан соң башкарыла. Көндөз каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп жыештыручыларны патруль белән чистарту һәм чистарту алып барыла;

119.3. елның жәйге чорында базар территориясендә атна саен мәжбүри рәвештә дым жыештырыла;

119.4. базар территориясә 40 кв. м майданлы бер чүплек исәбеннән чүп савытлары белән жиһазландырыла, өстәвенә, алар арасы киштә линиясә буенда 10 метрдан артмаска тиеш;

120. Базар территориясендә урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү оешмалары, предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннары эшчәнлегә, каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә генә рөхсәт ителми.

121. Сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларын чистарту һәм санитар тоту:

121.1. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм якин-тирә территорияләренә тулысынча жыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз патруль жыештыру һәм калдыклар белән тутырылган чүп савытларын һәм чүп жыючыларны чистарту эшләре башкарыла;

121.2. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә ике чүплек урнаштырыла;

121.3. вакытлыча урам сәүдәсә урыннарында якин-тирә территорияләренә 10 м радиуста жыештыралар.;

121.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

122. Башка сәүдә майданчыклары территорияләрен, стационар булмаган ваклап сату чөлтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны жыештыру алар ябылганнан соң, жылы вакытта мәжбүри су сибү белән башкарыла. Хәзерге жыештыру көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыклары чыгарыла.

123. Ял итү урыннарын һәм кешеләр күпләп булу урыннарын төзекләндерү:

123.1. кешеләрнең ял итү һәм күпләп килү урыннарында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегә каты өслек төрләрен (плитка куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләренә үрчетү элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары һәм кече контейнерларны, урам техник жиһазларын, яктырту жиһазларын, архитектура-декоратив яктырту жиһазларын, жирлек мәгълүматларын йөртүчеләрне саклау элементларын, яшелләндерү участокларын

саклау элементларын үз эченә ала (металл фехтовкалау, махсус каплау төрләре һ. б.);

123.2. пляжлардан кала, барлык ял итү урыннары һәм кешеләр күп жыела торган территорияләр каты капланырга яки чәчелгән үләннәр яки яшел үсентеләр белән үсемлек туфрагына ия булырга тиеш;

123.3. ял итү һәм күпләп булу урыннарындагы яшелләндерү участокларын чәчәк түтәлләре, газон, ялгыз, төркемле, гади утырту, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

123.4. кешеләр күпләп ял итү урыннары жиһазландырылган һәм эшләп килүче бәдрәф кабиналары белән тәэмин ителергә тиеш;

123.5. пычрану очрагында фонтаннарны, буаларны, елга ярларын ял итү яисә кешеләр күпләп була торган территорияләрдә чистарту эшләнәргә тиеш;

123.6. массакүләм чаралар уздыганда аларны оештыручылар чараны уздыру урыннарын, аның тирәсендәге территорияләрне жыештырырга һәм бозылган төзекләндерүне торгызырга тиешләр. Чараны уздыру урынын, аның янәшәсендәге территорияләрне жыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе чараны уздыруга билгеләнгән тәртиптә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

124. Территорияләрдә халык күпләп ял итә алмый:

124.1. саклау, склад контейнерлары һәм сәүдә жиһазлары бу максатка туры килмәгән урыннарда;

124.2. территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

124.3. автотранспорт чараларын юу һәм ремонтлау, кулланылган ягулык-майлау сыеклекларын агызу;

124.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләрен урнаштырырга;

124.5. зыян газоннар, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектлары;

124.6. зыян кече архитектура формалары һәм аларны урнаштырылган урыннардан күчерегез;

124.7. калган сыек продуктларны, сатуратор жайланмаларыннан су, ачыткы һәм сыра цистерналарын тротуарларга, газоннарга һәм жирлек юлларына салыгыз;

125.8. автотранспорт чараларын түләүле кую урыннарын оештыру законсыз;

125.9. стационар булмаган объектларны үзегез урнаштырыгыз;

125.10. тротуарларны асфальт-бетон каплауны, якындагы яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозырга;

125.11. сәүдә-суыткыч жиһазларын территориягә кую;

125.12. каты көнкүреш калдыкларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) туплау, идарә оешмалары белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыру турында килешү юк;

125.13. тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша тротуарларны үз теләге белән каплагыз;

125.14. товарны сәүдә объектыннан читтә куегыз;

126.15. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрү, мангалалар һәм башка жайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны жылыту өчен.

Күпфатирлы йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

127. Йорт яны территориясен чистарту:

127.1. жыештыру түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр юлларын жыештыру (бозлавык һәм тайгак булган очракта - ком сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен чистарту;

127.2. кар яву вакытында житештерелә торган кар чистартудан тыш чистарту 8.00 гә кадәр башкарыла.

Механикалаштырылган урып-жыюны көндөз машиналар тизлеге 4 км/сәгатькә кадәр башкарырга рөхсәт ителә.

128. Жәйге чистарту:

128.1. йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: сөртү, юу яки махсус машиналар ярдәмендә юу-күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

128.2. тротуарларны чүпрәк полосасы белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машиналар йөрү өлешенә таба гына юарга кирәк;

128.3. эссе вакытта тротуарларны сугару кирәк булганда эшләнергә тиеш, ләкин тәүлегенә ким дигәндә ике тапкыр.

129. Кышкы чистарту:

129.1. түбәләрдә жыела торган кар вакытында жиргә ташланырга һәм подъезд полосасына Күчәргә, ә киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш;

129.2. кар жыештырыла торган кар тротуарлардан подъезд полосасына, ә ишегалларында складлар урыннарына күчәргә тиеш;

129.3. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель рәвештә урнашкан өемнәргә һәм валларга салырга яки, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә юл буенда тупларга кирәк;

129.4. 6 м киңлектәге, газоннар белән урамнарның йөрү өлешеннән Аерылган тротуарларда киләчәктә чыгару өчен тротуар уртасына карны күчерергә рөхсәт ителә;

129.5. кар валларга һәм өемнәргә салу эшләре тротуарларда кар беткәннән соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә - 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

129.6. ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, газоннарда һәм буш территорияләрдә жыела торган, жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның йөрүенә комачауламый торган ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган кар жыярга рөхсәт ителә;

129.7. тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан чистартканда кар кыргыч астында тулысынча чистартылырга тиеш. Чистартылган каплаулар булмаганда, кар двигатель астында чистартылырга тиеш, соңрак кысылу өчен кар катламы калдырыла;

129.8. тайгаклык булганда, ком-тоз катнашмасы белән юл өслекләрен эшкәртү таратучылар ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м норма буенча башкарылырга тиеш;

129.9. боз формалашканнан соң йомшартылган, ачык грунтка, агачлар астына яки газоннарда кермичә, күчерелергә яки сметаланырга тиеш.

130. Яз житү белән башкарыла:

- 130.1. кар суларын нормаль агызу өчен кирәк булган урыннарда су агызу һәм чистарту;
- 130.2. люкларга һәм буран челтәре коеларына эретелгән су системалы яндыру;
- 130.3. кар эреп беткәннән соң ишегалды территорияләрен кардан, калган кардан һәм боздан чистарту.
131. Күпфатирлы йорт яны территориясен карап тоту:
- 131.1. күпфатирлы йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тоту үз эченә ала:
- 1) даими чистарту;
 - 2) люкларны һәм треллисларны ремонтлау һәм чистарту, карау коелары, дренаж, подшипниклар, күчерү торбалары;
 - 3) инженер челтәрләрен күзәтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итү.;
 - 4) Каты көнкүреш һәм зур калдыклар жыю һәм чыгару;
 - 5) яшелләндерү һәм булган яшел майданнарны карау;
 - 6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.
132. Барлык төр калдыклар контейнерларга һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар каты көнкүреш калдыклары жыелу нормалары нигезендә су үткәрми торган капламлы контейнер майданнарына урнаштырыла.
133. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр бурычлы:
- 133.1. йорт яны территорияләрендә чисталыкны һәм тәртипне саклагыз;
- 133.2. каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус контейнерларга һәм махсус майданчыкларга гына урнаштырырга.
134. Идарәче оешмалар тәэмин итәргә тиеш:
- 134.1. каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, канализацияләnmөгән биналарда-моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары жыентыклары;
- 134.3. расланган график буенча каты көнкүреш һәм зур калдыкларны чыгару;
- 134.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын, аларга керү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;
- 134.5. подъезд подъездларына, эскәмияләргә чүп савытлары кую һәм аларны вакытында чистарту;
- 134.6. тайгак урыннарны ком-тозлы һәм (яки) бозлы катнашмаларга каршы махсус эшкәртү;
- 134.7. яшел майданнарны һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;
- 134.9. тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгылык белән кертү.
135. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:
- 135.1. яфракны яндырыгыз, төрле калдыклар һәм чүп;
- 135.2. хужалык майданчыгыннан читтә эчке киём, киём, келәм һәм башка әйберләрне элү;
- 135.3. контейнер майданчыкларына керү юлларын каплагыз;

- 135.4. контейнерлар (бункерлар) урамнар һәм юллар, тротуарлар, газоннар һәм яшел зоналарда урнаштырырга;
- 135.5. билгеләнгән тәртипне бозып йорт яны территорияләрен киртәләү;
- 135.6. ишегалды корылмалары төзү;
- 135.7. йорт яны территориясен металл калдыклар, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм башка житештерү һәм куллану калдыклары белән туплау, тараны саклау һәм саклау;
- 135.8. чүп-чарны түгегез, калдыклар һәм чүп-чар ташлагыз;
- 135.9. автотранспорт чараларын түләүле стоянка оештырырга;
- 135.10. квартал эчендәге юлларны тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән үз белдеге белән капларга;
- 135.11. машина юу, ягулык һәм май агызу, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләренә көйләү;
- 135.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы эш башкару;
- 135.13. сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны, лекларны, мини-базарларны, павильоннарны, жәйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильләренә, көнкүреш техникасын, аяк киёмнәрен вак-төяк ремонтлау предприятиеләрен, шулай ук кунаклардан тыш автомобиль кую урыннарын урнаштырырга;
- 135.14. йорт яны территориясенә ишегалды юллары буенча транспортның транзит хәрәкәтен гәмәлгә ашырырга;
- 135.15. ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангалалар һәм башка жайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны жылыту өчен.
136. Идарәче оешмалар тәэмин итәргә тиеш:
- 136.1. Яшел урыннарны саклау;
- 136.2. жәйге вакытта һәм коры һавада газоннарны, чәчәк түтәлләрен, агачларны һәм куакларны сугару;
- 136.3. газоннарның сакланышы һәм бөтенлеге аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз чиплары һ. б. тупланмый.;
- 136.4. агачлар һәм куаклар яңа утырту, юллар челтәрен үзгәртү һәм жайланмаларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән, агротехник шартларны үтәгән проектлар буенча урнаштыру белән яңадан планлаштыру.
137. Йорт яны территориясен төзекләндерү:
- 137.1. кагыйдә буларак, һәр йортның территориясе булырга тиеш:
- 1) киём киптерү, киём, келәм һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хужалык майданы;
 - 2) олылар өчен ял итү майданы;
 - 3) балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен яшелләндерү һәм кирәкле кече архитектура формалары булган балалар уен һәм спорт майданчыклары.
138. Әгәр участок территориясе зурлыгы рөхсәт ителсә, участок чикләрендә эт йөртү майданы булырга мөмкин.

139.Йортлар подъездлары каршындагы корымалар, юллар һәм жәяүлеләр юллары каты өслекләргә ия булырга тиеш. Каты катламнарны урнаштырганда, кар һәм яңгыр суларын ирекле агызу мөмкинлеге бирелергә тиеш.

140.Ижтимагый билгеләнештәге торак йортларга салынган биналарның йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү урыннары булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорты ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

141.Тәрәзәләр һәм фатирларга керү юллары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан жәмәгать урыннары өчен материаллар, продукция йөкләргә рөхсәт ителми. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның очларыннан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллардан башкарырга кирәк.

142.Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләргә урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен жыештыру

143.Торак йорт хужалары көн саен (шул исәптән кардан) жир участогын һәм аның тирәсендәге территорияне жыештыралар.

144.Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

145.1.кар чыгарырга, чүп-чарны ташларга, шлак ташларга, өй территориясә өчен сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

145.2.ишегалды һәм янәшәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юллар һәм юллар аша чыгу яки күчерү.

V. территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

146.Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләренә туры китереп проект документларында эшләнәргә һәм күздә тотылырга тиеш. Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документлары мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озак яки даими куллану территориясен төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

147.Төзекләндерү элементларын, шул исәптән аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хужалары башкара.

Яшелләндерү

148.Яшел урыннар территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементы.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда, булган яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклап калу зарур.

149.Жирлек территориясендә ике төрле яшеллэндерү кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга утырту (контейнерлар, вазоннар һ.б.).

Стационар һәм мобиль яшеллэндерү рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбэләрдә (түбә яшеллэндерү), биналарның һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшеллэндерү) архитектура -андшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән майданчыклар һ.б. төзү өчен файдаланыла.

150.Яшеллэндерү объектларын карап тоту-яшел үсентеләрне һәм яшел территорияләрне төзеклэндерү элементларын карау, күләмле корылмаларның конструктив элементларын кечкенә деформацияләү һәм зыян китерү, шулай ук жәй һәм кыш көннәрендә күчмә кече формаларны чистарту.

151.Яшел майдан хужалары бурычлы:

151.1. яшел майданнарны саклау һәм квалификацияле карау;

151.2. елның жәй айларында коры һавада газон, чәчәк түтәлләре, агач һәм куакларга су сибү тәэмин ителә;

151.3.газоннарның куркынычсызлыгын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

151.4. яшеллэндерү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тоту һәм 10 елга ким дигәндә бер тапкыр капитал чистарту;

152. Яшеллэндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

152.1.биналарны урнаштырыгыз, аларның эшләвен һәм хезмәтен тәэмин итү өчен эшлэнгән төзелешләрдән кала;

152.2.агачлар һәм куаклар кисү, газоннарны һәм чәчәк түтәлләрен юк итү;

152.3.агачларга һәм башка яшел үсентеләргә чүкәчләр, турниклар, кер юу өчен аркан асып куярга, агачларга реклама һәм информация щитлар һәм табличкалар, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгелэнгән чыгару конструкцияләре, объектларга таба хәрәкәт юнәлешләре күрсәткечләре, афишалар, игъланнар, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати яктан тәэмин итү чаралары, баганалардан сузулар беркетергә, коймалар, билбордлар, электр үткәргечләр, лампалар, чәнечкеле коймалар;

152.4.стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектларын урнаштырырга, шул исәптән ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

152.5.төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз чиплары;

152.6. бакчалар өчен казу;

152.7. йорт хайваннары газоннарында һәм чәчәк түтәлләрендә йөрегез;

152.8. яфракларны, үләннәрне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларның сметаларын лотокларга һәм су үткөрү жайланмаларына жибәрергә;

152.9. газоннарга смета һәм чүп ташлау;

152.10.ут кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангалалар һәм башка жайланмалар куллану, ачык ут белән ризыкны жылыту өчен;

152.11.сок, резин өчен агачларны кисегез, аларга башка механик зыян китерегез;
152.12.Яшел территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, чүп савытларын, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;
152.13.агач тамырларын кәүсәдән 1,5 м ераклыкта фаш итү һәм агач муеннарын жир яки төзелеш калдыклары белән каплау.

Коймалар

153.Фехтовкалау жайланмасы төзекләндерүнең өстәмә элементы булып тора.

154. Фехтовкалау буенча төрле:

- 1) билгеләнү (декоратив, саклаучы, аларның берләшүе);
- 2) биеклегә (Түбән - 1,0 м, уртача - 1,1-1,7 м, биек-1,8-3,0 м);
- 3) материалның күренеше (металл, тимер-бетон һ. б.);
- 4) күренү өчен үткөрүчәнлек дәрәжәләре (ачык, сангырау);
- 5) стационарлык дәрәжәләре (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка коймалар.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары нигезендә башкарыла.

155. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү элге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Өслек каплаулары

156.Жирлек территориясендәге өслекләрне каплау куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәмин итә, шулай ук жирлек төзелешенең архитектур кыяфәтен формалаштыра.

Төзекләндерү максатыннан түбәндәге төр капламалар билгеләнгән:

- 1) каты (капитал) каплаулар - моноклит яисә жыелма капламалар, шул исәптән асфальтобетон, цементобетон, табигый таш;
- 2) йомшак (капитал булмаган) каплаулар - табигый яисә ясалма төссез материаллардан ясалган капламалар (шул исәптән ком, вак таш, гранит чәчү, керамзит, резин ватык) табигый хәлдә булган, коры катнашмалар кысылган яки бәйләүче материаллар белән ныгытылган;
- 3) газон каплаулары - үлән каплавын эзерләү һәм утырту буенча махсус технологияләр буенча башкарыла торган капламалар;
- 4) комбинация каплаулары-капламалар (такталар плиткасы яки газон тортлары газонга баткан яки йомшак каплау).

157. Каплау төрләрен сайлау аларның максатчан билгеләнеше буенча эшләнәргә тиеш:

- 1) мөмкин булган чик йөкләмәләрне, хәрәкәтнең характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып каты - ;
- 2) йомшак - аерым территорияләрне төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып (шул исәптән балалар, спорт майданчыклары, эт йөрү майданчыклары, жәяү йөрү юллары);
- 3) газон һәм комбинация иң экологик яктан чиста.

Каты каплау төрлөрө коры хэлдә ким дигәндә 0,6, дымда ким дигәндә 0,4 белән тупас өслеккә ия булырга тиеш.

Ғасеир өстен парлаштыру

158. Өслекләрне парлаштыру элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, адымнар, баскычлар керә.

Борттагы ташлар

159. Юл борт ташлары тротуар һәм машина юлы киселешендә 150 мм юл йөрү өлешеннән норматив артып китеп куела, ул каплау өслекләрән ремонтлаган очракта да сакланьрга тиеш.

Автотранспортны газонга каплау урыны белән тоташкан урыннарда газонга бәрмәсен өчен бортта күтәрелгән таш куллану зарур.

Жәяүлеләр коммуникацияләрән газон белән тоташтырганда, кимендә 0,5 м ераклыкта газон дәрәжәсеннән 50 мм артыграк бирә торган бакча борты урнаштырырга мөмкин, бу газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өскә элэгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

Жәяүлеләр зоналары территориясендә табигый материалларны (кирпеч, агач, ташлар, керамик борт һ.б.) куллану мөмкин.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

160. Жәяүлеләр коммуникацияләре Тайпылганда 60 промилледан артык баскычлар урнаштырырга кирәк.

Төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп килү объектлары урнашкан урыннарда, инвалидлар һәм өлкәннәр йортлары һәм баскычлары, һичшиксез, 50 промилле Тайпылганда, аларны пандус белән озатып йөрүне күздә тотарга кирәк.

Чик пандусының кыры 1:12 кабул ителә.

Төшкәндә һәм күтәрелгәндә баскычның беренче баскыч кырын ачык контрастлы буяу полосалары белән аерырга кирәк.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары Бер маршта баскычларның киңлегә һәм биеклегә буенча тигез урнаштырыла.

Койма конструкцияләре булмаган очракта, ким дигәндә 75 мм биеклектәге койма бортын һәм тоткычларны карарга кирәк.

Пандус башында һәм ахырында горизонталь юл участкалары тирә-юньдәге өслекләрдән текстурасы һәм төсе белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы бүлектә кул белән каплау өчен уңайлы һәм дивардан 40 мм ераклыкта урнашкан тоткычлар карала.

Мәйданчык

161. Жирлек территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнаштырыла: балалар уеннары, өлкәннәр ял итү, спорт белән шөгыйльләнү, чүп жыючылар урнаштыру, этләрне йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр тукталышлары.

Теркэлгэн мэдэни мирас һэйкэллэре һәм аеруча саклаулы табигать территориялэре зоналары чиклэрендэ майданчыклар урнаштыру һэйкэллэрне саклау, табигатьтэн файдалану һәм эйлэнэ-тирэ мохитне саклау органнары белэн килештерергэ киңэш ителэ.

Йорт яны территориялэре, кагыйдэ буларак, балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары белэн тээмин ителергэ тиеш. Майданчыклар төзөк һәм травмалы инвентарь белэн тээмин ителергэ тиеш.

Уен майданчыклары

162. Уен майданчыклары төрлө яшь төркемнэре өчен аерым майданчыклар рэвешендэ яки яшь белэн бэйлэ зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары буларак оештырыла.

Балалар майданчыгында территорияне төзөклэндөрү элементларының мәжбүри исемлеге түбэндэгелэрне үз эченэ ала: йомшак каплау төрлөре, майданның өслеген газон белэн бэйлэү элементлары, яшеллэндөрү, уен жиһазлары, эскэмиялэр һәм чүп савытлары, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар тэрэзэлэрэннэн һәм жэмэгать биналарынан мөктөпкөчө яшьтөгө балалар майданчыклары чиклэренэ кадэр 10 м, кече һәм урта мөктөп яшендөгө - 20 м, комплекслы уен майданчыклары - 40 м ким булмаган, спорт-уен комплекслары - 100 м ким булмаган ара булырга тиеш түгел.

Балалар өчен уен майданчыклары контейнер майданчыкларынан кимендэ 20 метр ераклыкта булырга тиеш.

163. Уен майданчыклары булырга тиеш:

163.1. симмегэйге вакытта ком белэн капланган өслөк макетына ия булыгыз;

163.2. даими рэвештэ подметаться һәм смачиваться иртэнге вакытта;

163.3. майданчыкта буялган булырга, койма һәм корылмаларны буяп елына ким дигэндэ бер тапкыр житештерергэ, э ремонт кирәк булганда башкарылырга тиеш;

163.4. транзитлы жэяүлелэр хэрэкэтеннэн, юллардан, борылыш майданчыкларынан, кунак тукталышларынан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларынан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларынан изоляциялэнергэ кирәк.

Травматизмны булдырмас өчен майданчыкта чыгыш ясаучы тамырлар яки асылынып торган түбэн ботаклар, жир өстенэ күмелмэгэн металл чыбыклар (кагыйдэ буларак, турникларда һәм таганнарда), Иске, киселгэн жиһазлар (стойка, фундаментлар) булу рөхсэт ителми.

Якын-тирэ территориялэрне реконструкциялэгэндэ балалар майданчыклары территориясендэ төзелеш материалларын алып бару һәм складлау рөхсэт ителми.

Яктырту жиһазлары, кагыйдэ буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшлэргэ тиеш.

2,5 м биеклектэ яктырту жиһазларын урнаштыру рөхсэт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру куркынычсызлык норматив параметрларын исәпкэ алып башкарылырга тиеш.

164. Балалар майданчыкларын карап тоту һәм куркынычсызлыкны тээмин итү өчен жаваплылык аларны эксплуатациялэүче затларга йөклөнэ.

Спорт майданчыклары

165. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак яки газон катламы (жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләндерелә һәм фехтовкалау белән уратып алына.

Яшелләндерү майдан периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерүне кулланырга мөмкин. Коймаларның биекlege 2,5-3 м тәшkil итә, майданчыклар янәшә урнашкан урыннарда - 1,2 м биеклектә.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яисә ял итү составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә урнаштырыла.

Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта житештерелгән, бүрәнә һәм брусълардан махсус эшкәртелгән өслеге булган (ярыклар, чиплар булмау һ.б.) ясалган булырга мөмкин.

Урнаштыру вакытында сертификатланган жиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял итү урыннары

166. Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял майданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәсеннән тыныч ял майданчыклары чикләренә кадәр 10 м, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары кимендә 25 м булырга тиеш.

Ял майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге, гадәттә, түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты каплау төрләре, майданчык өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (һәр эскәмиянең ким дигәндә бер өлеше), яктырту жиһазлары.

Майданчыкны плитка асфальтлау рәвешендә проектлау тәкъдим ителә. Ял майданчыклары һәм балалар майданчыклары кушылганда балалар уеннары зонасында каты өслек төрләрен урнаштырырга рөхсәт ителми.

Парклар территориясендә үләндә ял итү өчен газон майданчыклары оештырылырга мөмкин.

Эт йөртү өчен корымалар

167. Эт йөртү майданчыклары вәкаләтле органнар белән билгеләнгән тәртиптә килешенгән урыннарда урнаштырыла.

Этләрне йөртү майданы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле каплау, койма, эскәмия, чүп савыты, эксcreментларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмати жиһазлар керә. Периметраль яшелләндерүне тәмин итү тәкъдим ителә.

Этләрне йөртү өчен майданчыклар микрорайонның һәм Яшел майданнарда буш торган торак районның техник зоналарында, метрополитен линияләренең техник зоналарында һәм гомуми авыл жирлеге магистральләрендә, 110 кВт көчәнешле электр линияләре астында, беренче һәм икенче билбау су белән тәмин итү чыганакаларының санитар зонасыннан читтә урнашырга тиеш.

Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләр өчен йөрү майданчыклары 400-600 кв.м эчендә, башка территорияләрдә - 800 кв. метрга

кадәр кабул ителә, булган төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданчыкларның кимүе кабул ителергә мөмкин. Мәйдан чигеннән торак һәм жәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр 25 м, балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары, ял мәйданчыклары участкаларына кадәр 40 м ким булмаска тиеш.

Мәйданчык коймасы, кагыйдә буларак, 1,5 м биеклектәге жиңел металл сеткадан башкарыла. койма элементлары һәм секцияләре арасы, аның аскы кырые һәм жире хайванга мәйданнан китәргә яки үзенә зыян китерергә тиеш түгел.

Мәйданчык территориясендә мәйданчыктан файдалану кагыйдәләре булган мәгълүмат стенды урнаштырылырга тиеш.

168. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары чыгаруны жыештыралар һәм утильләштерәләр.

Хайваннар хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч тәэсирен булдырмаска, шулай ук санитар нормалар нигезендә тирә-юндәгеләр өчен тынычлык булдырырга, санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянка мәйданчыклары

169. Жирлек территориясендә автомобильләрне кыска вакытлы һәм озак саклаучы автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнашкан.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләрне бәйләү элементлары, коймалар, чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, мәгълүмати жиһазлар (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участкаларына керү юллары жәяүлеләрнең төп юнәлешләре белән кисешергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит жәяүлеләр юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән 3 метрдан да ким булмаган киңлектәге яшел үсентеләр белән аерылып торырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

170. Кече архитектура формаларын урнаштыру төзелеш, реконструкция һәм биналарны капитал ремонтлау проект документларының, шулай ук төзекләндерү проектларының яки эскиз тәкъдимнәренә "төзекләндерү" бүлеге нигезендә башкарыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификатланган әйберләр каталогыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, жирлекнең үзәк үзәге, жирлекләрнең күпфункцияле үзәкләре һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

171. Кече архитектура формаларына төп таләпләр:

171.1. архитектура һәм территорияшафт мохитенә, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

171.2. материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфатлары, тышкы мохит тәэсирен исәпкә алып, аларны озак вакыт саклау;

171.3. көч, ышанычлылык, төзелеш куркынычсызлыгы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

172. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

172.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру техник яктан яхшы һәм эстетик яктан яхшы булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарыннан һәм режимлы табличкалардан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм тулысынча урнаштырыла һәм эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын жыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә, аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча, мәгълүмат кырына зыян килү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы өч тәүлек эчендә территорияне төзекләндерергә һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтажлаудан (демонтажлаудан) соң торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда төп блок булганда, төп блок белән бергә сүтелергә тиеш.

Объектларның тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларына һәм бизәкләренә зыян килергә, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылығын киметергә ярамый.

172.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру түбәндәге төрләр булырга мөмкин:

- дивар төзелеше;
- декоратив панель;
- консоль структурасы;
- түбә төзелеше;
- витрина төзелеше;
- учреждение тактасы;
- режим билгесе;
- модульле дизайн;
- Стелла;
- калкан төзелеше;
- флаг композициясе;
- махсуслаштырылган дизайн.

172.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру өчен гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлаштыру, эзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре),

аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясенә дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш;

Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлегә һәм техник бизәлешә буенча бертигез булырга, дәрәс һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

Гражданнарны игълан итү, мәдәни һәм спорт чараларының афишалары өчен җайланмалар

173. Мәдәни һәм спорт чараларының афишаларын бары тик махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда урнаштыру рәхсәт ителә.

Игъланнар өчен стендлар биналарда яки корылмаларда аерым объектлар яки такталар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

VI. Коммуникацияләренә төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен үткәргүгә төп таләпләр.

174. Жирне ачу яки юл өслекләрен ачу (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, субай һәм шпунт сугу, электр линияләрен, элементә линияләрен, яктырту баганаларын, грунтны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләр һәм башка эшләр) белән бәйлә эшләр бары тик язма рәхсәт (жир эшләре башкаруга ордер), бирелгән очракта гына башкарыла вәкаләтле орган.

175. Жирлек территориясен төзекләндерүгә бәйлә Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм башкару тәртибе, жир эшләре башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләренә туры китереп башкарыла.

176. Яшел үсентеләренә җимерергә яки күчереп утыртырга кирәк булганда, билгеләнгән тәртиптә Башкарма комитет боерыгын рәсмиләштерергә һәм яшел үсентеләренә җимерергә яки күчерергә кирәк.

177. Жирлек юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату вәкаләтле орган биргән рәхсәт нигезендә, заказ бирүчеләр һәм эш житештерүчеләр турында барлык кирәкле белешмәләренә үз эченә алган мәгълүмат щитын мәҗбүри урнаштырып, йөрү маршрутлары буенча башкарыла. Күрсәтелгән калканның формасы һәм эчтәлегә рәхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

178. Срогы чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзү, ремонтлау, реконструкцияләү вакытында жир эшләре башбаштаклык дип таныла.

VII. Уңайлы мохит өчен махсус таләпләр

179. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда торак пунктлар тирәлегенә өлкәннәр һәм инвалидлар өчен һәркемгә уңайлы булуын, әлегә

объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән яшьтәге затлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чараларны һәм жиһазларны проектлау, төзү, урнаштыруны заказчы тарафыннан расланган проект документлары нигезендә яңа төзелештә башкарырга киңәш ителә.

VIII. Биналарның (биналарның) милекчеләренә һәм корылмаларның яқындагы территорияләргә төзекләндерүдә катнашу тәртибе

180. Жирлек территорияләренә тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм саклау чараларын жирлек территориясен пычранудан саклау максатыннан, аларны жыештыру өчен хужалык итүче субъектларга һәм физик затларга яқын-тирә территорияләргә сыйфатында беркетелә.

181. Территорияләргә (жир кишәрлекләргә) жыештыру, чистарту һәм санитар тоту буенча эшләр башкару бурычлары, оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затларга түбәндәгә тәртиптә йөкләнә, әгәр законда яки шартнамәдә башкасы каралмаган булса:

181.1. идарәче оешмалар-күпфатирлы йортларның йорт яны территориясә, шулай ук төп фасад яғыннан күпфатирлы йорт территориясә каршындагы жир кишәрлегә 5 м радиусында йә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

181.2. социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән жир кишәрлегә чикләрендәгә территорияләргә, шулай ук учреждение территориясә каршындагы жир кишәрлегә төп фасад 10 м радиуста яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) бүтән яктан-10 м радиуста;

181.3. күпфатирлы торак йортлардагы торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар янәшәсендәгә территорияне биналарның бөтен озынлыгы дәвамында, киңлегә - 10 метр ераклыкта яисә юл буенда урнашкан очракта, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, машина йөрү өлеше бордюрына кадәр жыештыралар;

181.4. милекнең барлык формасындагы сәнәгать предприятиеләре һәм оешмалары - аларга килү юллары, алар янындагы тротуарлар, санитар-саклау зоналары.

Предприятиеләрнең санитар-саклау зоналары гамәлдәгә санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләренә туры китереп билгеләнә;

181.5. төзүче-50 м радиуста төзелеш мәйданчыкларының янәшәсендәгә территорияләргә һәм 50 м радиуста аларга килү юллары Гамәлдәгә төзелеш нормалары һәм кагыйдәләргә нигезендә;

181.6. торак йортлар хужалары-бирелгән жир кишәрлегә чикләрендә (йә жир кишәрлегә билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм 5 м ераклыктагы йорт хужасы алдындагы территория яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

181.7. стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар - жир кишәрлегә объектын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм аның тирәсендәгә территория

тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

181.8.базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм аның тирәсәндәге территория 50 м радиуста участок чикләреннән алып урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

181.9.биналарның, корылмаларның милекчеләре яки башка хокуклы ияләре-бина периметры, корылмасы яки бирелгән жир кишәрлегенә чикләре буенча һәм аның тирәсәндәге территория радиуста участок чикләреннән 10 м һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

181.10.автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка жир кишәрлекләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм аның тирәсәндәге территория 50 м радиуста урнашкан һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр;

181.11.гараж кооперативлары-бирелгән жир участогы чикләрендә, участок чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр һәм аларга керү юллары;

181.12.күмү урыннары бирелгән жир участогы чикләрендә һәм аның тирәсәндәге территориядә участок чикләреннән 10 м радиуста урнашкан;

181.13.гомуми файдаланудагы территорияләр-вазыйфалар вәкаләтле органнарга йөкләнә;

181.14.бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге жир кишәрлеге (йә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм тирә - юнь территориясе жир кишәрлегенә тышкы чигеннән 5 м ераклыкта яисә урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта)хокуклы булучылар;

181.15.автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышлары хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм якин-тирә территория жир кишәрлегенә тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машиналар йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Йорт хайваннарын һәм кошларны тоту

182.Йорт хайваннарын һәм кошларны тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш.йорт хайваннары һәм кошлары китергән зыян өчен жаваплылыкны аларның хужалары Россия Федерациясенә гамәлдәге законнары белән билгеләнгән тәртиптә алып бара.

183.Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары чыгаруны жыештыралар һәм утильләштерәләр.

184.Жирлектә яшәүчеләрне авыл хужалыгы хайваннары (сыерлар, сарыклар, кәжәләр, дунгызлар һәм башка кошларны) һәм шәхси торак йортлар территорияләрендә тоту рөхсәт ителә.

185.Барлык продуктив хайваннар (терлекләр, кәжәләр, сарыклар, дунгызлар, атлар) мәжбүри теркәлергә һәм гражданнар - терлекләр хужасы яшәү урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә ел саен яңадан теркәлергә тиеш.

186.Йорт хайваннарын көтү жирле үзидарэ органының норматив-хокукый акты белән билгелэнгән көтү урыннарында хужасы күзэтүе астында яисә аның кушуы буенча бүтән зат тарафыннан хэл ителә.

187.Йорт хайваннарын йөртү 7.00 сәгатътән 23.00 сәгатъкә кадәр рөхсәт ителә. Башка вакытта йөргәндә, хужалар урамнарда һәм йорт ишегалларында тынычлык тээмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

188.Этләрне торак һәм изоляциялэнгән биналардан гомуми ишегалларына һәм урамга, өч айга кадәр көчекләрдән кала, кыска гына аракы һәм авыздан чыгарырга мөмкин.

189.Хужалары йорт хайваннары һәм кошларын ишегаллары, тротуарлар, урамнар, парктар, газоннар, балалар майданчыктары, скверлар, майданнар, шулай ук торак йорт подъездлары белән пычратмаска тиеш. Этләр, мөчеләр һәм башка вак хайваннар йөргәндә, хужа үзе белән йорт хайваннарының табигый эчөкләрән тулысынча жыештырырга мөмкинлек бирүче кирәк-ярактар булырга тиеш, алар чүп контейнерларына чыгарылырга тиеш.

190.Этне йөргән урыннарда гына төшереп була. Махсус билгелэнгән майданчыктар булмаганда, бушлыктарда, тауларда һәм жирле үзидарэ органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган башка урыннарда йөрергә рөхсәт ителә.

191.Этләрне эзерләү бары тик яхшы койма майданчыктарында яки жирлек артында гына үткөрелә ала.

192.Йорт хайваннарын юллар буйлап бары тик тәүлекнең якты вакытында гына йөртөргә кирәк, шул ук вакытта аларны юлның уң ягына якынарак жибөрергә кирәк. Йорт хайваннарын асфальт юл буйлап асфальт юлда йөртү тыела.

193.Терлекләрен урамда калдырганда терлек хужалары яшел майданнарны бозудан һәм терлек тотуга киткән чыгымнардан зыянны каплай.

194.Өйдәге кәжәләр йорт яны территориясә эчендәге каләмнәрдә яки көтүлектә хужалар күзэтүе астында булырга тиеш.

195.Рөхсәт ителми:

1) хайваннарны балалар майданчыктарына, мәктәпләр территорияләренә, балалар бакчаларына, ашханәләргә, сырхауханәләргә, азык-төлек кибетләренә көртү;

2) йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм аларны сулыктарда коену;

3) хайваннарны учреждениеләргә тыю язуы булганда жибөрергә;

4) торак пунктлар территориясендә хайваннарны һәм кошларны озатмыйча гына чыгарырга;

5) исерек хәлдә булган, шулай ук ундүрт яше тулмаган затларга хайваннарны йөртү;

6) йорт хайваннарын һәм кошларны балконнарда, лоджияләрдә, гомуми файдалану урыннарында (чиктәш фатирлар коридорларында, баскыч кәжәләрендә, чарлакта, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда)даими тоту;

7) махсулаштырылган чаралар уздыру урыннарыннан тыш, жирлекләр территориясендә йорт хайваннарын табу (күргәзмәләр һ.б.).

196.Йорт хайваннары хужалары һәм кошлар бурычлы:

1) терлекчелек продуктларының авыруларын кисәтүне һәм ветеринария-санитария иминлеген тээмин итүче хужалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә

ашырырга, әйләнә-тирә мохитне терлекчелек калдыклары белән пычратмаска, шулай ук ел саен янадан теркәү чорында мәжбүри дөвалау-профилактика чаралары үткәрергә;

2) хайваннарның урнашу урынын даими контрольдә тоту;

3) хайваннар авырган очракта һәм үлгән очракта, шулай ук гадәти булмаган тәртиптә ветеринария учреждениеләре белгечләренә хәбәр итәргә. Алар килгәнчә авыру билгеләре белән хайваннарны аерыгыз;

4) ветеринария белгечләре таләбе буенча хайваннарны тикшерү, диагностикалау тикшеренүләре, куркынычсызлык прививкалары һәм дөвалау-профилактик эшкәртү өчен бирергә.

197. Үлгән терлекләренә махсус билгеләнгән урында күмү махсус оешма тарафыннан башкарыла.

198. Үз территориясендә сакчы этләре булган оешмалар бурычлы:

1) гомуми нигезләрдә этләренә теркәү;

2) этләренә нык бәйләүдә тоту;

3) килүчеләрнең хайваннарга керү мөмкинлеген бетергез;

4) этләренә бәйдән Яхшы коймаланган территориядә, эш туктаганнан соң яисә гомуми файдаланудагы территориядән читкә киткән территориядә, территориягә кергәндә кисәтү язуы булганда төшерү.

199. Күзәтүсез хайваннар, озатучы затларсыз, жәмәгать урыннарында тотылырга тиеш.

200. Сукбай хайваннарны тоту мондый хайваннарны тапкан махсус предприятие яки жирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү буенча бүтән зат тарафыннан башкарылырга мөмкин.

201. Сукбай хайваннарны тоту буенча чараларны тормышка ашыру хайваннарга карата кешелекле мөнәсәбәт һәм ижтимагый эхлак нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

202. Рөхсәт ителми:

1) хайваннарны фатирлардан һәм шәхси йортлар территориясеннән тиешле суд карарыннан башка алырга;

2) кибетләр, даруханәләр, коммуналь хезмәтләр һ. б. этләренә бәйдән төшерү;

3) ветеринария органнары тәкъдименнән башка жимлекләренә һәм башка тоту чараларын куллану.

Х. кагыйдә таләпләрен үтәүне контрольдә тоту

203. Физик һәм юридик затлар, вазыйфай затлар жирлек территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләренә үтәргә тиеш.

204. Әлеге кагыйдәләренә бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка тартыла (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләренә үз эченә алган әлеге кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән).

205.Төзеклэндөрү өлкөсөндөгө законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчөн жаваплылыкка тарту затны күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм жиберелгән бозуларны бетерүдән азат итми.